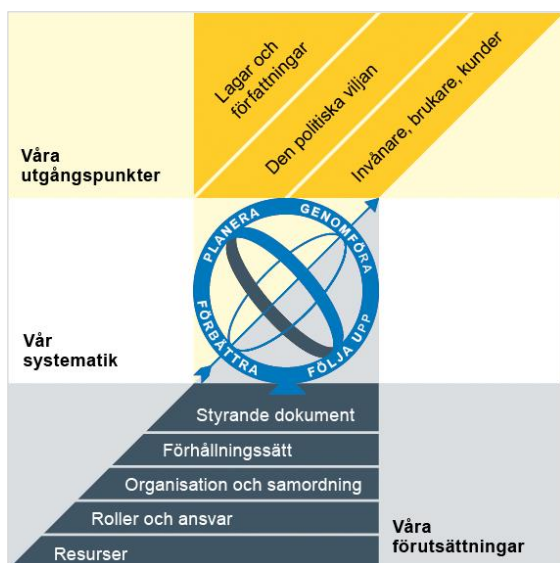

Förskolenämndens lokalbehovsplan 2024

Planerande styrande dokument

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Beslutad av:
Förskolenämnden

Gäller för:
Förskoleförvaltningen

Diarienummer:
N608-2198/24

**Datum och paragraf för
beslutet:**
[Text]

Dokumentsort:
Plan

Giltighetstid:
2024 tills vidare

Senast reviderad:
-

Dokumentansvarig:
Avdelningschef ekonomi,
fastighet och säkerhet,
intern service

Bilagor:

Bilaga 1. Planeringsområde

Bilaga 2. Befolkningsprognos per mellanområde

Innehåll

Inledning	5
Syftet med denna plan	5
Vem omfattas av planen	5
Giltighetstid	5
Bakgrund	5
Koppling till andra styrande dokument	5
Stödjande dokument	6
Genomförande av denna plan	6
Uppföljning av denna plan	6
Planen	6
Analytiska utgångspunkter	7
Tidsperspektiv i lokalbehovsplanen	7
Drivkrafter i lokalbehovsplanen	7
Geografiska analysnivåer	8
Kapacitet förskoleplatser	8
Redovisning av lokalbehov	8
Lokalbehovsanalys	10
Förskola	10
Befolkningsmässiga förändringar	10
Befintliga verksamhetslokaler	11
Analys	12
Stadsområde Nordost	14
Stadsområde Centrum	19

Stadsområde Sydväst.....	25
Stadsområde Hisingen.....	30
Övriga verksamhetslokaler	36
Pedagogisk omsorg.....	36
Öppen förskola.....	36
Administrativa lokaler	37
Lokaleffektivitet och samverkan	37
Samnyttjan och samlokalisering.....	37
Aktuella möjligheter och utmaningar.....	39
Ny styrmiljö för lokalförsörjning	39
Överkapacitet	40
Behovsbedömning förskoleplatser	40
Inhyrningar.....	41
Renoveringar	41
Familjecentraler	42
Lokalkostnadsanalys	43
Riskanalys	45
Överkapacitet	45
Lokalkostnadsutveckling	46
Inhyrda lokaler i nybyggnadsprojekt.....	47
Bilaga 1. Planeringsområde.....	48
Bakgrund	48
Avgränsning.....	48
Uppdelning av planeringsområde	48
Fördelning av planeringsområden per stadsområde	49
Nordost	49
Centrum	50
Sydväst	50
Hisingen	50
Bilaga 2. Befolkningsprognos per mellanområde.....	52

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med lokalbehovsplanen är att redovisa lokalbehov för de verksamheter som förskolenämnden ansvarar för. I planen redogörs för lokalbehov kopplade till befintliga, tillkommande och avgående lokaler.

Förskolenämndens lokalbehovsplan utgör underlag till Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan.

Vem omfattas av planen

Denna plan gäller för förskolenämnden och omfattar förskola, pedagogisk omsorg, specialförskola, öppen förskola och omsorg på obekväm arbetstid samt administrativa lokaler.

Giltighetstid

Denna plan gäller från antagande i förskolenämnden 2024 tills vidare men revideras årligen kopplat till nya befolkningsprognoser, status i befintliga verksamhetslokaler samt förändrade mål och visioner.

Bakgrund

19 mars 2020 § 4 1006/18 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads program för lokalförsörjning 2020–2026. Genom programmet har kommunfullmäktige beslutat att nya reglerande styrande dokument ska tas fram i syfte att utveckla stadens lokalförsörjningsprocess. 27 januari 2022 § 14 antog kommunfullmäktige Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämnders lokalbehovsplaner. Riktlinjen är ett reglerande styrande dokument som anger att stadens nämnder årligen ska besluta om en lokalbehovsplan som ska översändas till kommunstyrelsen.

Koppling till andra styrande dokument

Styrande dokument	Koppling till denna plan
Göteborgs Stads budget	Budgeten anger mål för samtliga nämnder och styrelser
Göteborgs Stads lokalförsörjningsplan	Förskolenämndens lokalbehovsplan utgör ett underlag till stadens lokalförsörjningsplan

Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner	Riktlinjen anger ramar, ansvar och handlingsutrymme i utformandet av lokalbehovsplanen
--	--

Stödjande dokument

Göteborgs Stads befolkningsprognos utgör ett centralt underlag för att bedöma behovet av förskoleplatser och behov av övriga lokaler. Stadsfastighetsförvaltningens långsiktiga underhållsplanering utgör ytterligare underlag.

Genomförande av denna plan

Förskolenämndens lokalbehovsplan utgör ett underlag till stadens övergripande lokalförsörjningsplan. Planen är inte en beställning utan en analys av förskolenämndens lokalbehov som visar kommande planeringsinriktning i förvaltningens arbete för att tillgodose behoven av förskoleplatser. I det arbetet krävs ett nära samarbete med de nya stadsutvecklingsförvaltningarna, särskilt stadsfastighetsförvaltningen.

Uppföljning av denna plan

Förskolenämnden är ansvarig för antagande av lokalbehovsplanen. Förskoleförvaltningen ansvarar för uppföljning och årlig revidering av planen.

Planen

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner ska samtliga nämnder i staden årligen besluta om en lokalbehovsplan. Planen ska översändas till kommunstyrelsen i september månad.

Förskoleförvaltningen följer Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner. Lokalbehovsplanen inleds med att beskriva de analytiska utgångspunkterna som legat till grund för lokalbehovsanalysen därefter följer lokalbehovsanalysen för respektive verksamhet följt av avsnitten aktuella möjligheter och utmaningar, lokalkostnadsanalys samt riskanalys.

Analytiska utgångspunkter

I detta kapitel redovisar förskoleförvaltningen vilka huvudsakliga analytiska verktyg som har använts i framtagandet av lokalbehovsanalysen.

Tidsperspektiv i lokalbehovsplanen

I stadens riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner anges att lokalbehovsplanen ska utgå från tre olika tidsperspektiv:

- nutid (1–5 år)
- närtid (5–10 år)
- framtid (10 år och framåt).

Planeringshorisonten för nutid är de kommande ett till fem åren. Det är huvudsakligen i detta tidsperspektiv som nämnder skickar uppdrag om tillkommande eller avgående lokalbehov för att säkerställa en lokalförsörjning i balans. Det är också främst i detta tidsperspektiv som uppdrag om ny-, till- och ombyggnation beställs och genomförs. I nutidsperspektivet görs också slutliga bedömningar av dimensionering och faktiskt kapacitetsbehov med utgångspunkt i aktuella befolkningsprognoser, kommunal servicegrad eller förändrade uppdrag och ansvar inom staden.

Planeringshorisonten för närtid är de kommande fem till tio åren. Det är främst i detta tidsperspektiv som detaljplaner påbörjas och antas. Planering i närtidsperspektiv handlar därför primärt om att säkerställa att nödvändiga ytor för kommunal service planläggs och görs tillgängliga för byggnation. Det handlar både om antagande av nya detaljplaner och ändring av gällande detaljplaner i syfte att möjliggöra utveckling av befintliga byggnader. I stadens nya organisation för stadsutveckling blir förskoleförvaltningen involverad i arbetet tidigare i processen och behöver lämna in förstudieuppdrag redan i tidiga skeden. Det kräver också att förvaltningen tar en mer aktiv och resurskrävande roll än tidigare i arbetet med detaljplanerna.

Planeringshorisonten för framtid är bortom de närmaste tio åren och framåt. I detta tidsperspektiv är det främst tillgången på lämplig mark för kommunal service som måste säkerställas för att marken sedan ska finnas tillgänglig att planlägga i närtidsperspektivet.

Befolkningsprognoser på stads- och mellanområdesnivå sträcker sig sju år framåt, det vill säga till och med 2031 för 2024 års befolkningsprognos. Lokalbehovsanalysen för förskola på stads- och mellanområdesnivå avser därför lokalbehov fram till 2031 och därmed inte hela perioden närtid.

Drivkrafter i lokalbehovsplanen

I riktlinjen för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplaner tas tre huvudsakliga drivkrafter upp som var för sig eller i kombination driver behovet av lokalförändringar. Riktlinjen anger att i de fall det är möjligt ska lokalbehovsanalysen utgå från dessa drivkrafter. De tre drivkrafterna är:

- befolkningsmässiga förändringar

- befintliga verksamhetslokaler
- mål

Drivkraften befolkningsmässiga förändringar är främst kopplad till förändringar av stadens befolkning. Ökar befolkningen kan det generera behov av tillkommande lokaler. Minskar befolkningen kan det generera behov av att lämna lokaler.

Drivkraften befintliga verksamhetslokaler är främst kopplad till förändringar i stadens befintliga lokalbestånd. För att säkerställa ändamålsenligheten i befintliga lokaler krävs kontinuerliga åtgärder. Behov av åtgärder och förändringar drivs antingen av hyresvärdens ansvar för att säkerställa skick och status eller av verksamhetens behov av nya eller ändrade funktioner i befintliga byggnader eller förändrade myndighetskrav.

Drivkraften mål är främst kopplad till förändrade mål och visioner. Politiska mål och visioner samt verksamhetens mål och visioner kan var för sig eller i kombination med varandra generera ett behov av förändring i organisation och struktur. Detta kan också resultera i ett förändrat lokalbehov.

Geografiska analysnivåer

För förskolan redovisas en lokalbehovsanalys på stadsnivå samt stadsområdesnivå. Lokalbehovsanalysen grundar sig på analyser på mellanområdesnivå men dessa redovisas inte i detalj i lokalbehovsplanen. Mellanområden är det minsta geografiska område som stadens befolkningsprognoser tas fram för. För övriga verksamheter redovisas lokalbehovsanalysen på stadsnivå men kommenteras där det är aktuellt utifrån stadsområdesnivå.

Kapacitet förskoleplatser

Kapaciteten som använts som grund för lokalbehovsanalysen för förskolan är framtagen av förskoleförvaltningen under 2021. Kapacitetsförändringar som finns med i lokalbehovsplanen baseras på förskoleprojekt där förskolenämnden har tagit beslut eller skickat uppdrag gällande förstudie för en ny förskola. Lokalbehovsanalysen utgår från det behov och den kapacitet som finns i maj respektive år. Det innebär att kapacitet som tillkommer på hösten medför en kapacitetsförändringen först året efter.

För tillfälliga lokaler görs antagandet om att lokalerna får stå kvar så länge som det görs en bedömning av att det finns behov av dem men som längst 15 år.

För projekt som befinner sig i olika utredningsskeden redovisas inte kapaciteten och den möjliga effekt dessa skulle få på förvaltningens bedömning av behov av förskoleplatser.

Redovisning av lokalbehov

Lokalbehov för förskola är i lokalbehovsanalysen redovisat utifrån antalet platser. Behov av antalet platser är beräknat utifrån befolkningsprognos 2024 och finns framtaget för samtliga av stadens mellanområden. Det prognosticerade behovet av platser avser det behov som finns i maj respektive år och omfattar därmed barn i åldrarna 1–6 år.

I nutid (2024–2029) är behovet av platser beräknat utifrån möjligheten att kunna erbjuda plats i det mellanområde där barnen bor samt att antalet barn i fristående förskola består under perioden. Lokala underskott av platser i mellanområden kan därför komma att hanteras genom att barn erbjuds plats på förskola i ett annat mellanområde än där de bor.

I närtid (2029–2031) är behovet av platser beräknat, precis som i nutidsperspektivet, utifrån möjligheten att kunna erbjuda plats i det mellanområde där barnen bor samt att antalet barn i fristående förskola består under perioden. Att lokalbehovsanalysen i närtid utgår från möjligheten att kunna erbjuda plats i barns boendemellanområde kan innebära att det redovisade lokalbehovet överstiger det totala behovet för ett stadsområde och i staden som helhet.

Förskoleförvaltningen har i tidigare lokalbehovsplaner tagit upp utmaningen i att kunna bedöma behov av förskoleplatser utifrån avsaknad av inriktningar för hur nära barn ska ha till sin förskola. Under 2024 har förskoleförvaltningen arbetat, inom ramen för det strategiska området platstillgång, med att ta fram en definition gällande planeringsområden. I bilaga 1 finns underlag för definition av planeringsområden vilket kommer förbättra förvaltningens planeringsförutsättningar att bedöma behov av förskoleplatser i de olika tidsperspektiven.

Förskoleförvaltningen tar utöver lokalbehovsplanen årligen fram en platsprognos för kommande år. Platsprognosen utgår från befolkningsprognosen och utgör underlag för hur placeringsarbetet ska ske det kommande året. Platsprognosen bygger bland annat på beräkningar om antal barn i kommunal verksamhet under maj månad. Behov av förskoleplatser i lokalbehovsplanen för 2024 och förvaltningens platsprognos för 2024 kan dock skilja sig åt utifrån att platsprognosen kan justeras på en annan detaljnivå.

Lokalbehov för övriga verksamheter är beskrivet utifrån behov av faktiska lokaler och baseras inte på ett nyckeltal som till exempel antal platser eller avdelningar.

Lokalbehovsanalys

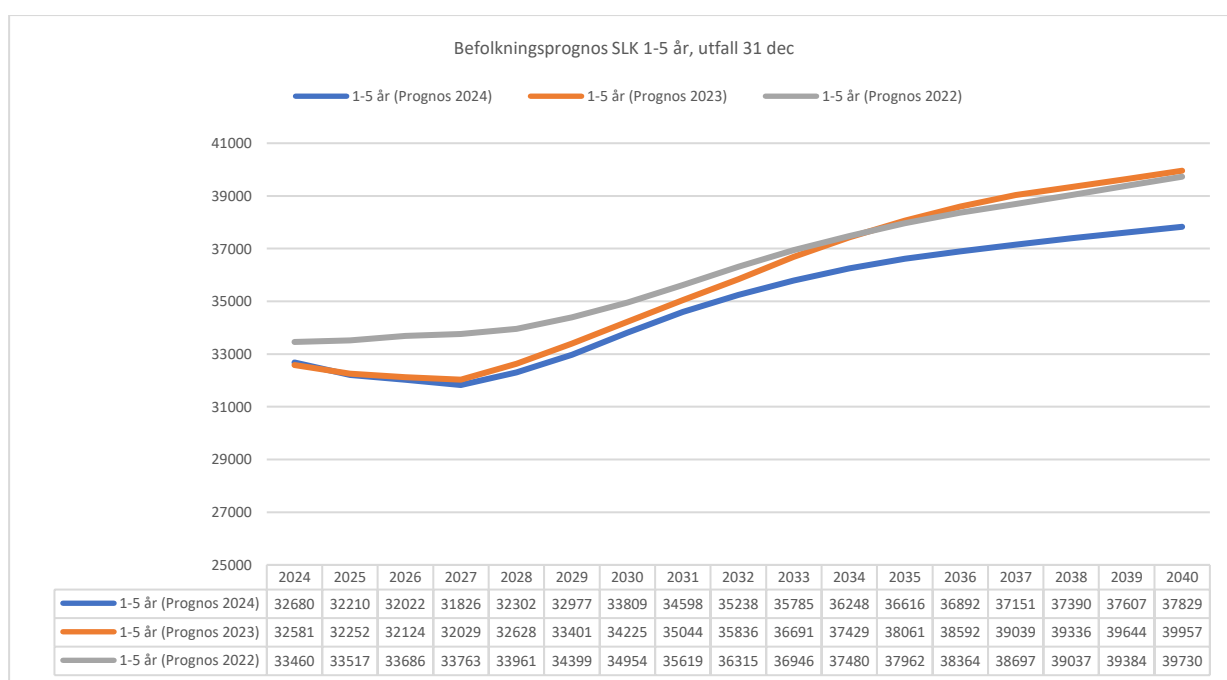
I det här kapitel görs en lokalbehovsanalys för samtliga verksamheter som förskolenämnden ansvarar för samt behovet av administrativa lokaler. Först beskrivs det övergripande lokalbehovet för förskoleverksamheten, därefter görs en fördjupning per stadsområde och kapitlet avslutas med analys av övriga verksamhetslokaler.

Förskola

Befolkningsmässiga förändringar

Enligt stadsledningskontorets befolkningsprognos från 2024 förväntas antal barn i åldern 1–5 år öka med 4700 barn under perioden 2023–2040. Ökningen är inte jämnt fördelad under perioden utan befolkningen minskar initialt, för att sedan stiga kraftigt från 2028.

I nutid (2023–2028) förväntas befolkningen minska med cirka 800 barn för att sedan öka med cirka 3500 barn i närtid (2028–2033). Detsamma gäller för framtidsperspektivet (2033–2040) där antalet barn förväntas öka med ytterligare cirka 2000 barn. Prognosen är nedskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2023 och det råder en stor osäkerhet kopplat till barnafödande.

Stadsledningskontoret påpekar att det varit svårt att bedöma den framtida fruktsamheten, det vill säga benägenheten att skaffa barn, det senaste decenniet. De tidigare sambanden mellan bland annat fruktsamhetsutvecklingen och konjunktursvängningar har brutits och sedan 2010 har benägenheten att skaffa barn sjunkit. Fram till 2022 har fruktsamhetsnedgången vägt upp av fler kvinnor i barnafödande ålder, men under de två sista åren har antalet födda minskat tydligt. I princip alla grupper under 35 år skjuter upp sitt barnafödande och SCB och de demografiska forskarna diskuterar nu vad det beror på.

För Göteborgs del är det här en åldersgrupp där prognoser är behäftade med en stor osäkerhet. Dels är utvecklingen direkt kopplad till antalet födda barn, vilket som nämnts är en komponent som varit svår att prognostisera det senaste decenniet. Förskolebarnen är också en grupp där flyttintensiteten är mycket hög. I en studie om barnfamiljernas flyttningar i Göteborg visade det sig att 3 av 10 barn flyttade från Göteborg innan skolan började.

Flyttningar i dessa åldrar är känsliga för svängningar i den ekonomiska konjunkturen och vid tidigare ekonomiska nedgångar har utflyttningen från Göteborg minskat för barnfamiljer. Under 2023 syns det i statistiken att barnfamiljernas utflyttningar från Göteborg har bromsat in och i spåren av höjda räntor och högre inflation är det troligt att en del avvaktat med husköpet.¹

Befintliga verksamhetslokaler

Inom Göteborgs Stad finns det idag cirka 360 kommunala förskolor. Antalet förskolor motsvarar inte det antal lokaler det finns där det bedrivs förskola då flera mindre förskolelokaler kan vara sammanslagna till en förskoleenhet. Förvaltningen har tillgång till cirka 380 adresser som är relativt jämnt fördelade mellan de fyra stadsområdena. Det är cirka 20% av dessa som är inhyrda och majoriteten ligger i stadsområde Centrum. Förvaltningen har även 24 lokaler med tillfälligt bygglov där några planeras att lämnas inom snar framtid samt ersättas med permanenta lokaler. De tillfälliga lokalerna används dels för evakuering så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra renoveringar på andra lokaler i området, dels som lösning för att täcka behovet av förskoleplatser i området.

Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen som visar på att det i nutid finns 107 förskolor som har behov av renovering, varav 80 av dessa kommer att kräva evakuering och 24 kan komma att kräva evakuering. Av dessa är 16 inhyrda lokaler.

Specialförskolor

För barn som har omfattande funktionsnedsättningar finns i staden ett antal specialförskolor med olika inriktningar. Uptagningsområdet för verksamheten är hela staden. Idag finns det sex specialförskolor i staden varav en fristående.

Förskoleförvaltningen har påbörjat ett arbete med att ta fram en inriktning kring hur specialförskolor ska organiseras, arbetet kommer att fortsätta under 2025.

Omsorg på obekväm arbetstid

För barn som har behov av förskola på annan tid än dagtid finns det fyra kommunala förskolor i staden som erbjuder omsorg på obekväm arbetstid. Två av förskolorna erbjuder dygnet runt omsorg, vilket innebär att det finns möjlighet för barnen att sova över. De andra två förskolorna erbjuder kvälls- och helgomsorg. Om övernattning är aktuellt beror på vilka tider behovet av omsorg gäller. Det finns en förskola i respektive stadsområde. För att en förskola ska kunna ha omsorg på obekväm arbetstid krävs det att

¹ Kommentarer till kommunprognos 2024, SLK (goteborg.se)

lokalerna är anpassade för detta när det gäller till exempel lås, larm, utrymningsmöjligheter och möjlighet för barn och personal att sova.

Utöver omsorg på obekvämlig arbetstid på förskolor kan även omsorg i hemmet prövas för barn som är i behov av det. För att ha rätt till omsorg i hemmet på kvällar och helger måste kriterier förskolenämnden fattat beslut om uppfyllas. Till denna verksamhet finns det inga lokaler kopplade utan omsorgen bedrivs i hemmet.

Måltider

Under 2024 arbetar förvaltningen med att kartlägga produktionskapaciteten för måltider. Arbetet görs för att få en överblick av förvaltningens kapacitet och för att utreda det ökade behovet samt var i staden behovet finns. Då det är ett pågående arbete ges det i år en överblick för varje stadsområde, men i kommande lokalbehovsplaner kommer det att göras en mer utförlig analys.

Det finns tre olika sätt som förskolorna kan få måltider; att ha ett eget tillagningskök, att få måltider från förvaltningens produktionskök eller att köpa måltider från andra förvaltningar i staden.

Hisingen har förskolor som har tillagningskök, produktionskök samt köper måltider från grundskoleförvaltningen. Både tillagningsköken och produktionsköken saknar kapacitet för att kunna tillaga det antal måltider som behövs på området. Området köper cirka 1700 portioner från grundskoleförvaltningen.

Sydväst har förskolor som har tillagningskök, produktionskök samt köper måltider från grundskoleförvaltningen. Området köper cirka 1260 portioner från grundskoleförvaltningen.

Centrum har förskolor som har tillagningskök, produktionskök samt köper måltider från äldreomsorgs- och omsorgsförvaltningen. Både tillagningsköken och produktionsköken saknar kapacitet för att kunna tillaga det antal måltider som behövs på området. Området köper cirka 500 portioner från äldreomsorgs- och omsorgsförvaltningen.

Nordost har förskolor som har tillagningskök, produktionskök samt köper måltider från grundskoleförvaltningen. Både tillagningsköken och produktionsköken saknar kapacitet för att kunna tillaga det antal måltider som behövs på området. Det finns planer på att utöka antalet tillagningskök i området. Området köper cirka 700 portioner från grundskoleförvaltningen.

Det finns inskickade samt planerade uppdrag till stadsfastighetsförvaltningen för att kunna utöka produktionskapaciteten i befintliga kök i samtliga stadsområden.

Analys

Analysen utgår ifrån de befolkningsmässiga förändringarna, befintliga verksamhetslokaler, samt de projekt som är planerade. Kapaciteten analyseras utifrån efterfrågan som baseras på befolkningsprognosen medan beläggningen, antalet barn som förväntas gå i kommunal förskola, ger en förklaring till hur förvaltningen kan hantera över- och underkapacitet.

I staden som helhet finns det överkapacitet både i nutid och närtid. I nutid hanteras lokalbehovet på samtliga stadsområden, bortsett från två mellanområden, genom befintlig kapacitet samt redan beslutade tillkommande projekt. De två mellanområden som behöver prioriteras, då de har underkapacitet som sträcker sig över både nutid och närtid, är Kallebäck-Skår-Kärralund i Centrum samt Askim-Hovås i Sydväst. I närtid behöver förvaltningen tillskapa 2085 förskoleplatser i staden för att få balans i respektive stadsområde och kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde. Om behovet av platser i närtid är ett faktiskt behov beror på framtida beslut om definition gällande planeringsområde. Förvaltningen har under 2024 arbetat med att ta fram ett förslag på planeringsområden för att få bättre planeringsförutsättningar när det gäller behovsbedömning av förskoleplatser².

Förvaltningen arbetar systematiskt med att se över lokalbeståndet för att kunna hantera över- och underkapacitet. Befolkningsprognosen är väldigt osäker på längre sikt men visar på en ökning i åldrarna 1–5 år, dock sker ökningen först vid 2027 och dessförinnan sker det en minskning av barn i åldrarna 1-5 år. Det innebär att förvaltningen behöver ha en viss överkapacitet några år framåt för att kunna möta behovet som uppstår längre fram. I nutid används en del av överkapaciteten som evakueringslokaler så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra en del av de planerade renoveringarna. Förvaltningen kan hantera överkapaciteten genom att tillfälligt stänga förskolor då platserna finns kvar inom förvaltningen för framtida behov. Förvaltningen kan även avveckla lokaler i de områden där det inte finns ett framtida behov, i de områden där det finns inhyrda eller tillfälliga lokaler har förvaltningen en större möjlighet att hantera överkapaciteten. Förvaltningen ser också över möjligheten att pausa eller skjuta på förstudier och projekt för att kunna återupptas när behovet uppstår i framtiden och på så sätt minska risken för överkapacitet samt att inte stå med lokalkostnader i förtid. Förvaltningen ser kontinuerligt över de tillfälliga lokalerna för att se ifall behovet har förändrats och om det är möjligt att avveckla lokalerna tidigare än planerat. I nuläget kommer förvaltningen att lämna två tillfälliga lokaler tidigare än beräknat på grund av överkapacitet. Flertalet av de tillfälliga lokalerna planeras att avvecklas i samband med att nya permanenta lokaler tillkommer. Tidplanen för avveckling av tillfälliga lokaler beror på när de permanenta lokalerna finns på plats. Då det är stadsbyggnadsförvaltningen som har hand om både bygglov för tillfälliga lokaler samt detaljplansprocessen är det viktigt att det finns en bra dialog mellan förvaltningarna. En del av de tillfälliga lokalerna används som evakuering för att kunna hantera renoveringar och när dessa är slutförda har förvaltningen avsikten att avveckla dessa. På längre sikt ser förvaltningen över behovet av nya förskolor i detaljplaner och tidiga skeden för att undersöka ifall behovet kan hanteras inom befintlig kapacitet i staden eller ifall det behövs ytterligare förskoleplatser utöver de som föreslås i detaljplanerna för att hantera underkapaciteten i vissa områden. Det kommer dock alltid behövas en del överkapacitet i staden för att kunna hantera oförutsägbara händelser.

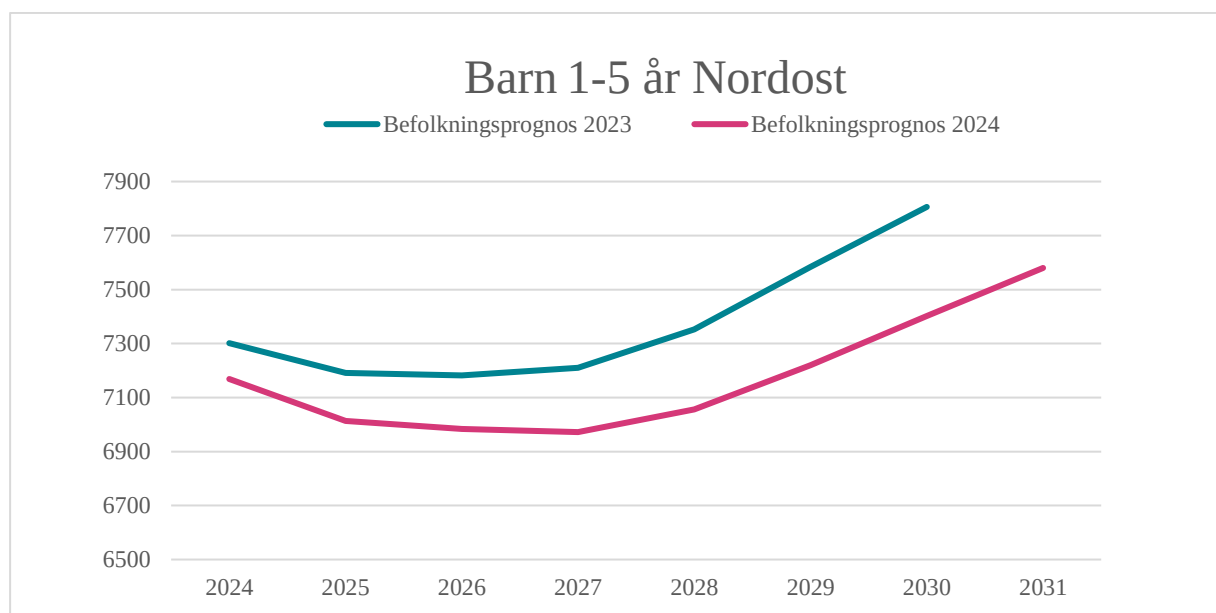
² Bilaga 1

Stadsområde Nordost

I stadsområde Nordost ingår sju mellanområden; Östra Angered, Bergsjön, Gamlestaden-Utby, Kortedala, Södra Angered, Centrala Angered samt Norra Angered.

Befolkningsmässiga förändringar

Enligt befolkningsprognosen 2024 förväntas antal barn i Nordost att öka med 411 fram till 2031. Ökningen sker dock först i slutet av prognosperioden. I nutid förväntas befolkningen öka med 51 barn och i närtid förväntas den öka med ytterligare 360 barn. Prognosen för stadsområdet är nedskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2023. I nutid är det främst i mellanområdet Kortedala där barnantalet minskar, medan i närtid ökar barnantalet i samtliga mellanområden.³

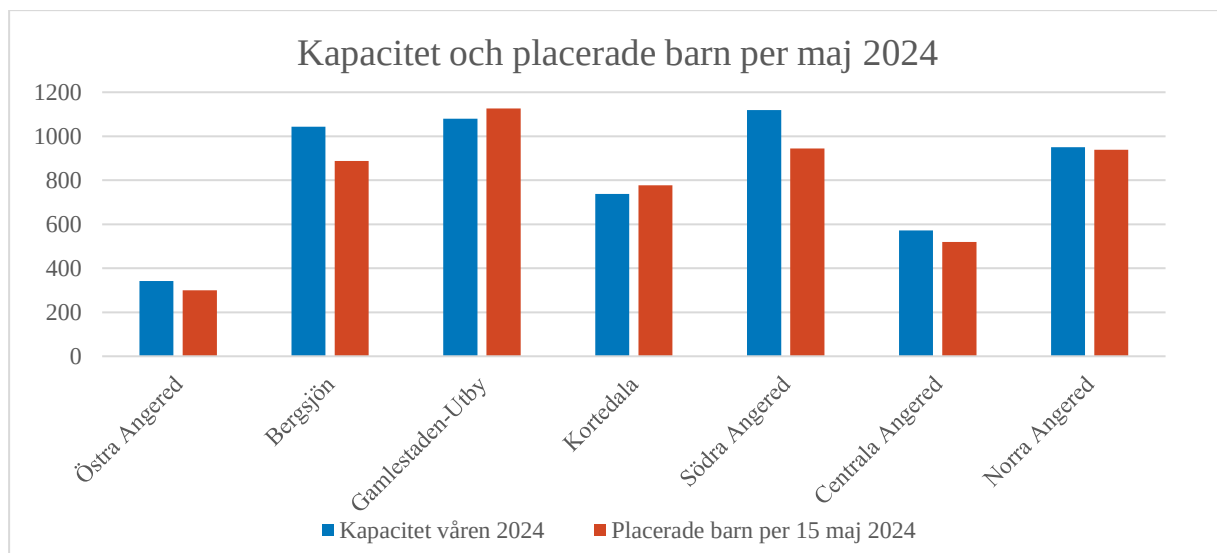

Befintliga verksamhetslokaler

I stadsområdet finns det cirka 80 lokaler med kommunala förskolor varav majoriteten av lokalerna är egenägda. Det finns ett antal inhyrda lokaler där större delen av dessa ligger i Södra Angered. Det finns även tre lokaler med tillfälligt bygglov varav två bygglov inväntar beslut om förlängt bygglov och en planeras att lämnas under 2026. De tillfälliga lokalerna används för evakuering så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra renoveringar på andra lokaler i området.

Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen som visar på att det i nutid finns 16 förskolor som har behov av renovering, varav 12 av dessa kommer att kräva evakuering och 4 kan komma att kräva evakuering. Av dessa är det 1 inhyrd lokal.

³ Bilaga 2

Projekt

Nedan presenteras beslutade investerings- och reinvesteringsprojekt samt beställda förstudier för stadsområde Nordost. Med ett investeringsprojekt avses nybyggnation, medan reinvesteringsprojekt avser ersättning eller renovering av befintlig byggnad. Förvaltningen lyfter även projekt som är i detaljplaneskedet samt stadsplaneringsskedet då dessa kan komma att påverka kapaciteten på längre sikt.

Beslutade investerings- och reinvesteringsprojekt

Namn	Mellanområde	Projekttyp	Total kapacitet	Expansion	Beräknad färdigställande
Persiljegatan 1	Norra Angered	Reinvesteringsprojekt	54 platser	0 platser	Hösten 2025
Tellusgatan 4	Bergsjön	Reinvesteringsprojekt	72 platser	0 platser	Våren 2026
Varnhemsgatan 2	Gamlestaden-Utby	Reinvesteringsprojekt	144 platser	72 platser	Våren 2026
Timjansgatan 52	Norra Angered	Reinvesteringsprojekt	108 platser	36 platser	Våren 2026
Annandagsgatan 1	Kortedala	Reinvesteringsprojekt	72 platser	36 platser	Våren 2026
Evakueringspaviljong för renovering av Dragonörtsgratan 1	Norra Angered	Investeringsprojekt	90 platser	0 platser	2026
Saffransgatan 80	Norra Angered	Reinvesteringsprojekt	90 platser	18 platser	Våren 2028

Beställda förstudier

Namn	Mellanområde	Projekttyp	Total kapacitet	Expansion
Gunnilse centrum	Östra Angered	Investeringsprojekt	144 platser	144 platser
Allhelgonagatan	Kortedala	Investeringsprojekt	108 platser	108 platser

Kummingatan 132	Norra Angered	Reinvesteringsprojekt	108 platser	54 platser
Kummingatan 128-130	Norra Angered	Rivningsprojekt	-72 platser	
Gärdsåsgatan	Bergsjön	Investeringsprojekt	108 platser	108 platser
Stjärnbildsgatan 3	Bergsjön	Rivningsprojekt		

Tidiga skeden

Namn	Mellanområde	Projekttyp
Kvarteret Gösen Gamlestaden	Gamlestaden-Utby	Investeringsprojekt
Gamlestads Torg Etapp 2	Gamlestaden-Utby	Investeringsprojekt
Stjärnbildsgatan 3 (pausad)	Bergsjön	Reinvesteringsprojekt
Bostäder mellan Rymdtorget och Kommetorget, ett flertal förskolor planerade	Bergsjön	Investeringsprojekt
Hjällboplatsen	Södra Angered	Investeringsprojekt
Förskola vid Bredfjällsgatan	Södra Angered	Investeringsprojekt
Två förskolor vid Titteridammsvägen och Länkhavsgatan	Centrala Angered	Reinvesteringsprojekt

** Total kapacitet samt expansion är osäker i tidigt skede då det beror på förvaltningens behov när projekt påbörjas*

Analys

Utifrån de befolkningsmässiga förändringarna, de befintliga verksamhetslokalerna, samt de planerade projekten så finns det överkapacitet på stadsområdet som helhet i både nutid och närtid. Det finns även överkapacitet utifrån beläggningen, antalet barn som förväntas gå i kommunal förskola, i stadsområdet.

I flertalet av mellanområdena i stadsområdet är det viktigt att planera utifrån närheten till förskolan för att få barn att gå i förskola. På grund av detta är det viktigt att varje mellanområde kan bemöta behovet som uppstår samt att förvaltningen placerar tillkommande förskolor på rätt platser.

I mellanområdet Östra Angered finns det viss överkapacitet i både nutid och närtid och baserat på både efterfrågan och beläggning. Barnen som bor i mellanområdet går i förskola i mellanområdet vilket innebär att kapaciteten behöver kunna hanteras inom mellanområdet och därför behöver det finns en viss överkapacitet vid oförutsägbara händelser eller för att kunna hantera renoveringar i området. Förvaltningen har lämnat in en förstudie på detaljplansnivå för Gunnilse centrum för att kunna säkerställa kapaciteten i mellanområdet i och med planerad nybyggnation.

I mellanområdet Bergsjön finns det, baserat på efterfrågan, överkapacitet till och med hösten 2027, medan det från våren 2028 finns viss underkapacitet på vårterminerna. För att få balans i mellanområdet utifrån efterfrågan behöver det tillskapas 69 förskoleplatser i närtid. Dock utifrån beläggningen på mellanområdet finns det överkapacitet både i nutid och närtid. Medräknat i förändringen av kapaciteten är byggnationen av förskolan på Tellusgatan som beräknas vara klar våren 2026 och i samband med färdigställandet planerar förvaltningen att lämna en förskola så nettoplatserna blir noll. Förvaltningen planerar även att lämna en inhyrd förskola under våren 2026 då platserna används till evakuering fram till dess. Det finns en beställd förstudie på detaljplanenivå på Gärdsåsgatan som ska täcka behovet av planerade bostäder. På sikt planeras bostäder mellan Rymdtorget och Komettorget där ett flertal förskolor planeras för att kunna täcka behovet av förskoleplatser.

I mellanområdet Gamlestaden-Utby finns det en stor överkapacitet utifrån efterfrågan i både nutid och närtid medan det utifrån beläggningen finns en viss underkapacitet i nutid och en viss överkapacitet i närtid. Då överkapaciteten är betydligt högre utifrån efterfrågan än beläggning är det tydligt att det är barn från andra mellanområden som är placerade här. Medräknat i kapaciteten är nybyggnationen av Varnhemsgatan 2, som utökas med fyra avdelningar, som beräknas vara klar under våren 2026. Det finns även ett flertal detaljplaner på gång i Gamlestaden där det i nuläget endast planeras in två nya förskolor för att hantera det tillkommande behovet av förskoleplatser, då förvaltningen anser att resterande behov kan täckas av befintlig kapacitet. Utifrån planeringen kommer de två nya förskolorna att komma tidigare än vad platserna behövs då de ingår i detaljplaner som kommer först. Det innebär att förvaltningen kommer att ha en stor överkapacitet i mellanområdet till dess att detaljplanerna är förverkligade.

I mellanområdet Kortedala finns det, utifrån efterfrågan, en viss underkapacitet fram till och med våren 2025. Från 2026 och framåt finns det överkapacitet utifrån både efterfrågan och beläggning. En av de tre lokalerna med tillfälligt bygglov finns i mellanområdet men då paviljongen används för evakuering är den inte medräknad i kapaciteten. Planen är även att lämna paviljongen under 2026 då förvaltningen inte längre ser något behov av den. Byggnationen av förskolan på Annandagsgatan 1 som beräknas vara färdigställd under våren 2026 är medräknad i kapaciteten. Det finns även en beställd förstudie för en ny förskola på Allhelgonagatan som ska täcka behovet av förskoleplatser som uppkommer i och med detaljplanen för nya bostäder i området.

I mellanområdet Södra Angered finns det, baserat på efterfrågan, en betydande överkapacitet i både nutid och närtid. För att hantera överkapaciteten har förvaltningen sett över lokalbeståndet i mellanområdet och då främst de inhyrda lokalerna. Förvaltningen har sagt upp tre förskolelokaler i mellanområdet då lokalerna inte är ändamålsenliga för verksamheten och det inte finns något behov av förskoleplatserna. Det finns även en till lokal som förvaltningen planerar att lämna på sikt då den i nuläget behövs till evakuering.

I mellanområdet Centrala Angered finns det, baserat på efterfrågan, överkapacitet i både nutid och närtid. I området finns det ett tillfälligt bygglov där paviljongen används som evakueringslokal för att kunna genomföra renoveringar i området. På längre sikt finns det planer för bostadsbyggande vid Titteridammsvägen och Länkhavsgatan där förvaltningen har planer på att bygga ut två befintliga förskolor i området för att täcka det tillkommande behovet.

I mellanområdet Norra Angered finns det, utifrån efterfrågan, en viss underkapacitet fram till och med våren 2027. Från 2028 och framåt finns det överkapacitet utifrån både efterfrågan och beläggning. Det finns ett tillfälligt bygglov i området där paviljongen används som evakueringslokal medan det sker nybyggnation av förskolor i området. Förvaltningen planerar att lämna paviljongen senast när nybyggnationen av Saffransgatan 80 är färdigställd. Det finns tre beslutade reinvesteringar i området som är medräknade i kapaciteten. Persiljegatan 1 beräknas vara klar hösten 2025, Timjansgatan 52 beräknas vara klar våren 2026 och Saffransgatan 80 påbörjas när Timjansgatan 52 är färdigställd och beräknas vara klar våren 2028. Det finns även en förstudie gällande förskolan på Kummingatan 132 utifrån att det ska byggas i området. Förvaltningen har beställt en förstudie på rivning av lokalen på Kummingatan 128–130 då den nått sin tekniska livslängd och förvaltningen ser inget framtida behov av platserna. Förvaltningen har även sagt upp en inhyrd lokal då det inte längre fanns behov av lokalen.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att lokalbehovet i nutid hanteras av befintlig kapacitet samt redan beslutade tillkommande projekt. Analysen visar även att varje mellanområde kan hantera efterfrågan i nutid. I närtid är det endast Bergsjön som har underkapacitet på 69 förskoleplatser medan resterande mellanområden har överkapacitet och behovet baseras på möjligheten att kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde.

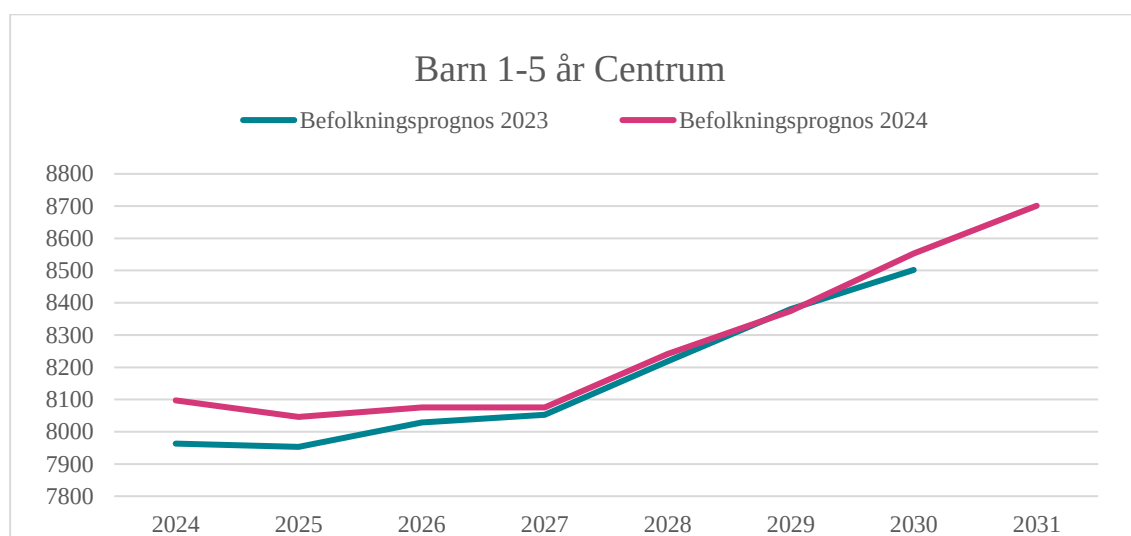
I nutid används en del av överkapaciteten som evakueringslokaler så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra planerade renoveringar. Förvaltningen hanterar överkapaciteten genom avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor. Förvaltningen ser även över behovet av nya förskolor i detaljplaner och tidiga skeden för att undersöka ifall behovet kan hanteras inom befintlig kapacitet i området.

Stadsområde Centrum

I utbildningsområde Centrum ingår tio mellanområden; Kålltorp-Torpa-Björkekärr, Kallebäck-Skår-Kärralund, Krokslätt-Johanneberg, Guldheden-Landala, Olivedal-Haga-Annedal-Änggården, Kungsladugård-Sanna, Majorna-Stigberget-Masthugget, Norra Centrum, Lunden-Härlanda-Överås samt Olskroken-Redbergslid-Bagaregården.

Befolkningsmässiga förändringar

Enligt befolkningsprognosen 2024 förväntas antal barn i Centrum att öka med 604 fram till 2031. Ökningen förväntas att ske från 2027 och framåt. I nutid förväntas befolkningen öka med 277 barn och i närtid förväntas den öka med ytterligare 327 barn. Prognosen för stadsområdet är uppskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2023. I nutid minskar barnantalet något i mellanområdena Guldheden-Landala och Olskroken-Redbergslid-Bagaregården medan det ökar i resterande mellanområden. I närtid ökar barnantalet i samtliga mellanområden.⁴

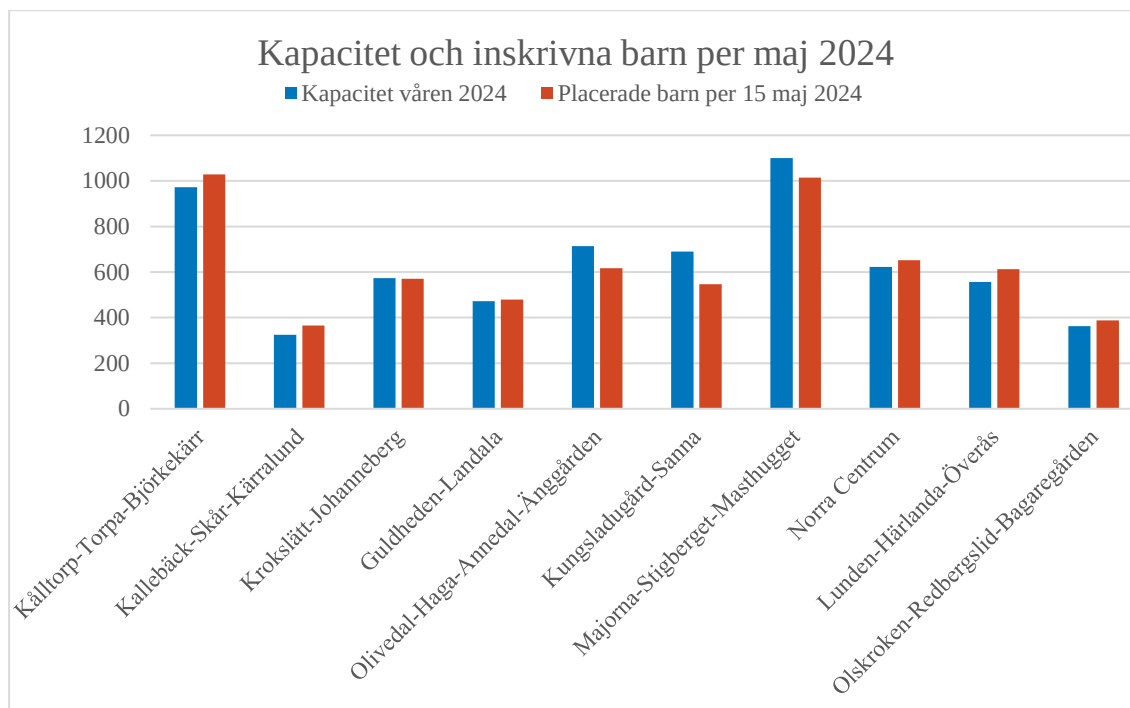

Befintliga verksamhetslokaler

I stadsområdet finns det cirka 115 lokaler med kommunala förskolor varav mer än hälften av lokalerna är egenägda medan cirka 39% av lokalerna är inhyrda. Det finns även 9 lokaler med tillfälligt bygglov. De tillfälliga lokalerna används dels för evakuering så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra renoveringar på andra lokaler i området, dels som lösning för att täcka behovet av förskoleplatser i området.

Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen som visar på att det i nutid finns 43 förskolor som har behov av renovering, varav 34 av dessa kommer att kräva evakuering och 9 kan komma att kräva evakuering. Av de 43 förskolor som har behov av renovering är det 14 förskolor som är inhyrda.

⁴ Bilaga 2

Projekt

Nedan presenteras beslutade investerings- och reinvesteringsprojekt samt beställda förstudier för stadsområde Centrum. Med ett investeringsprojekt avses nybyggnation medan reinvesteringsprojekt avser ersättning eller renovering av befintlig byggnad. Förvaltningen lyfter även projekt som är i detaljplaneskedet samt stadsplaneringsskedet då dessa kan komma att påverka kapaciteten på längre sikt.

Beslutade investerings- och reinvesteringsprojekt

Namn	Mellanområde	Projekttyp	Total kapacitet	Expansion	Beräknad färdigställande
Bielkegatan 20	Lunden-Härlanda-Överås	Investeringsprojekt	72 platser	72 platser	Hösten 2025
Rosendalsgatan	Källtorp-Torpa-Björkekärr	Investeringsprojekt	108 platser	108 platser	Våren 2026
Första Långgatan 25	Majorna-Stigberget-Masthugget	Investeringsprojekt	72 platser	72 platser	Osäker tidplan

Beställda förstudier

Namn	Mellanområde	Projekttyp	Total kapacitet	Expansion
Smörslottsgatan 69	Källtorp-Torpa-Björkekärr	Investeringsprojekt	108 platser	108 platser
Ersättning för Studiegången 1	Källtorp-Torpa-Björkekärr	Investeringsprojekt	108 platser	0 platser

Omvägen 13	Kallebäcke-Skår-Kärralund	Investeringsprojekt	72 platser	72 platser
Ebbe Liberhartsgata	Krokslätt-Johanneberg	Investeringsprojekt	108 platser	108 platser
Skanstorget	Olivedal-Haga-Annedal-Änggården	Investeringsprojekt	72 platser	72 platser
Jungmansgatan 65	Olivedal-Haga-Annedal-Änggården	Investeringsprojekt	72 platser	72 platser
Evakueringspaviljong på Jungmansgatan 65	Olivedal-Haga-Annedal-Änggården	Investeringsprojekt	144 platser	144 platser
Nedre Kvarnbergsgatan	Norra Centrum	Investeringsprojekt	36 platser	18 platser
Skeppsbron (pausad)	Norra Centrum	Investeringsprojekt	72 platser	72 platser
Paviljong i Norra Centrum	Norra Centrum	Investeringsprojekt	180 platser	180 platser

Tidiga skeden

Namn	Mellanområden	Projekttyp
Gibraltargatan	Krokslätt-Johanneberg	Investeringsprojekt
Evenemangsområdet	Norra Centrum	Investeringsprojekt
Seminariegatan	Olivedal-Haga-Annedal-Änggården	Investeringsprojekt
Ekedalsgatan	Olivedal-Haga-Annedal-Änggården	Investeringsprojekt
Hagforsgatan	Kålltorp-Torpa-Björkekärr	Investeringsprojekt

** Total kapacitet samt expansion är osäker i tidigt skede då det beror på förvaltningens behov när projekt påbörjas*

Analys

Utifrån de befolkningsmässiga förändringarna, de befintliga verksamhetslokalerna samt de planerade projekten så finns det överkapacitet på stadsområdet som helhet i nutid medan det i närtid finns balans i lokalbehovet. Utifrån beläggningen, antalet barn som förväntas gå i kommunal förskola, i stadsområdet finns det underkapacitet i både nutid och närtid. Det finns dock skillnader inom stadsområdet där vissa mellanområden har underkapacitet eller överkapacitet under hela perioden.

I mellanområdet Kålltorp-Torpa-Björkekärr finns det, baserat på efterfrågan, en viss underkapacitet i både nutid och närtid. I nutid är det dock en obetydlig underkapacitet på 6 platser medan i närtid är det 25 förskoleplatser. Nybyggnadsprojektet på Rosendalsgatan som beräknas vara färdigställt våren 2026 är medräknat i kapaciteten. Förvaltningen har två förstudier på gång i mellanområdet, en på Smörslottsgatan 69 som innebär en utökning av förskoleplatser, samt en förstudie för att ersätta platserna på Studiegången 1 som försvinner i samband med detaljplanen i området. I och med de

platser som planeras i förstudierna innebär det att mellanområdet får en viss överkapacitet i närtid.

I mellanområdet Kallebäck-Skår-Kärralund finns det underkapacitet i både nutid och närtid, baserat på både efterfrågan och beläggning. I nutid finns det underkapacitet på 245 förskoleplatser och 267 förskoleplatser i närtid. Det finns en lokal med tillfälligt bygglov som får stå till och med 2026 och det finns inga planerade ersättningsplatser. Detta är medräknat och bidrar till underkapaciteten. Det pågår en detaljplan på Omvägen där förvaltningen har beställt en förstudie av en ny förskola varav tre avdelningar är ersättningsplatser för Smörgatan 80 och en avdelning för expansion. Förvaltningen behöver tillskapa fler förskoleplatser i mellanområdet då det i nuläget sker överinskrivningar på befintliga förskolor för att kunna hantera beläggningen, men detta är inte en långsiktig lösning på problemet. Det finns planer i tidigt skede men där det ingår förskola är endast behovet som uppstår i planen medräknat.

I mellanområdet Krokslätt-Johanneberg finns det, baserat på efterfrågan, överkapacitet i både nutid och närtid. Det finns en lokal med tillfälligt bygglov i mellanområdet som används för evakueringar så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra planerade renoveringar i mellanområdet samt närliggande mellanområdet. Förvaltningen har beställt en förstudie på en förskola i detaljplanearbetet vid Ebbe Lieberathsgatan, det är dock osäkert ifall en förskola kommer att byggas i detaljplanen. Det finns ett flertal detaljplaner och tidiga skeden i mellanområdet där förskolor inte ingår och förvaltningen kan då använda överkapaciteten för att täcka en del av behovet.

I mellanområdet Guldheden-Landala finns det, utifrån efterfrågan, överkapacitet i både nutid och närtid. Det finns inga planerade projekt eller beställda förstudier då det inte finns behov av fler förskoleplatser i mellanområdet.

I mellanområdet Olivedal-Haga-Annedal-Änggården finns det överkapacitet både i nutid och närtid baserat på efterfrågan. Det finns tre lokaler med tillfälligt bygglov som avvecklas i nutid som är medräknade i kapaciteten. Det finns en förstudie på Jungmansgatan 65 där en ny förskola ska ersätta paviljongen som avvecklas samt en förstudie på en ny förskola i detaljplanen på Skanstorget.

I mellanområdet Kungsladugård-Sanna finns det, baserat på efterfrågan, en betydande överkapacitet i både nutid och närtid. I nutid finns det överkapacitet på 275 platser och i närtid finns det 254 platser. Det finns inga projekt planerade i mellanområdet och förvaltningen kan inte hantera överkapaciteten genom avveckling av lokaler då det endast finns en inhyrd lokal som har ett hyresavtal som sträcker sig längre än prognostiden. En del av överkapaciteten används till evakueringar av förskolor som planeras att renoveras under perioden.

I mellanområdet Majorna-Stigberget-Masthugget finns det, baserat på efterfrågan, underkapacitet i både nutid och närtid. I nutid finns det ett underskott på 77 förskoleplatser och ett underskott på 106 förskoleplatser i närtid. Förvaltningen kan hantera underkapaciteten genom att använda överkapaciteten i närliggande mellanområden. Medräknat i kapaciteten finns två avvecklingar varav en inhyrd lokal som sagts upp och en lokal som lämnas till grundskoleförvaltningen. Det finns även två lokaler med tillfälligt bygglov som avvecklas under perioden. Förvaltningen har tagit beslut om ny förskola på Första Långgatan 25 och då det är en inhyrning på 15 år har

även kommunstyrelsen godkänt inhyrningen. Nybyggnationen av förskolan följer bostadsbyggnationen så förvaltningen har ingen kontroll över tidplanen. Mellanområdet får balans i lokalbehovet när de planerade platserna tillskapas.

I mellanområdet Norra Centrum finns det, baserat på efterfrågan, underkapacitet både i nutid och närtid. I nutid är underkapaciteten 65 förskoleplatser och i närtid 92 förskoleplatser. Mellanområdet har underkapacitet från våren 2027 och det beror på att lokalen med tillfälligt bygglov på Engelbrektsgatan 34 E behöver avvecklas våren 2026. Förvaltningen har beställt tre förstudier, en för utökning av befintlig förskola på Nedre Kvarnbergsgatan 17, en inhyrning på Skeppsbron som följer detaljplanen av bostadsbyggandet, samt en förstudie för en paviljong i mellanområdet för att täcka upp platser som försvinner samt för att täcka upp befintligt behov. Mellanområdet får balans i lokalbehovet när de planerade platserna från förstudierna tillskapas.

I mellanområdet Lunden-Härlanda-Överås finns det, utifrån efterfrågan, överkapacitet i både nutid och närtid. Nybyggnadsprojektet på Bielkegatan som beräknas vara färdigställt hösten 2025 samt en lokal med tillfälligt bygglov som tillkommer under hösten 2025 är medräknade i kapaciteten. Lokalen med tillfälligt bygglov behövs som evakuering så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra renoveringar i området.

I mellanområdet Olskroken-Redbergslid-Bagaregården finns det, baserat på efterfrågan, en liten överkapacitet i både nutid och närtid. Då det är en liten överkapacitet ser förvaltningen att det finns balans i mellanområdet. Det finns inga planerade projekt eller beställda förstudier i området. Förvaltningen bedömer dock att det finns undermåliga lokaler i mellanområdet vilket innebär att det behövs nya lokaler för att kunna ersätta dessa. Att hitta plats för nya förskolor i området är dock en utmaning och förvaltningen behöver ha dialog med stadsfastighetsförvaltningen gällande detta.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att hanteringen av underkapacitet i mellanområdet Kallebäck-Skår-Kärralund behöver prioriteras då det sträcker sig över både nutid och närtid, och eftersom det endast finns planer på tillskapande av en avdelning i mellanområdet kan förvaltningen anta att underkapaciteten kommer att finnas kvar på längre sikt. För resterande mellanområden bedömer förvaltningen att lokalbehovet i nutid kan hanteras av befintlig kapacitet samt redan beslutade tillkommande projekt. I närtid bedömer förvaltningen att det finns balans i lokalbehovet för stadsområdet. Dock behöver det tillskapas förskoleplatser i vissa mellanområden ifall förvaltningen ska kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde. Förvaltningen behöver då tillskapa platser i följande mellanområden; 267 förskoleplatser i mellanområdet Kallebäck-Skår-Kärralund, 106 förskoleplatser i mellanområdet Majorna-Stigberget-Masthugget, samt 92 förskoleplatser i mellanområdet Norra Centrum. I Majorna-Stigberget-Masthugget hanteras underkapaciteten genom att det finns överkapacitet i närliggande mellanområden som kan täcka behovet. I de tre återstående mellanområdena behöver det tillskapas nya platser för att kunna täcka behovet utifrån balans per mellanområde. Om behovet av platser i närtid är ett faktiskt behov beror på framtida beslut om definition gällande planeringsområde.

I nutid används en del av överkapaciteten som evakueringslokaler så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra en del av de planerade renoveringarna. Förvaltningen hanterar överkapaciteten genom avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor. Då det finns många inhyrda förskolor i stadsområdet har förvaltningen en

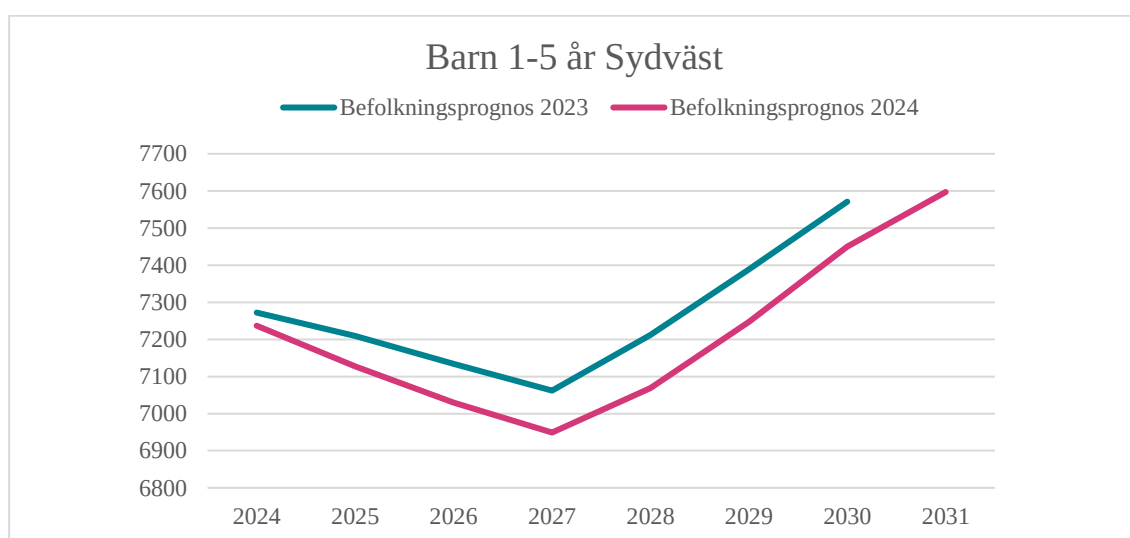
större möjlighet att hantera överkapaciteten. Förvaltningen ser även över behovet av nya förskolor i detaljplaner och tidiga skeden för att undersöka ifall behovet kan hanteras inom befintlig kapacitet i området eller om det behövs ytterligare förskoleplatser utöver de som föreslås i detaljplanerna för att hantera underkapaciteten i vissa mellanområden.

Stadsområde Sydväst

I utbildningsområde Sydväst ingår åtta mellanområden; Stora Högsbo, Askim-Hovås, Billdal, Södra Skärgården, Bratthammar-Näset-Önnered, Centrala Tynnered, Frölunda Torg-Tofta samt Älvsborg.

Befolkningsmässiga förändringar

Enligt befolkningsprognosen 2024 förväntas antal barn i Sydväst att öka med 360 fram till 2031. Ökningen förväntas att ske från 2027 och framåt. I nutid förväntas befolkningen öka med 10 barn och i närtid förväntas den öka med ytterligare 350 barn. Prognosen för stadsområdet är nedskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2023. I nutid minskar barnantalet i mellanområdena Billdal och Älvsborg medan i närtid ökar barnantalet i samtliga mellanområden.⁵

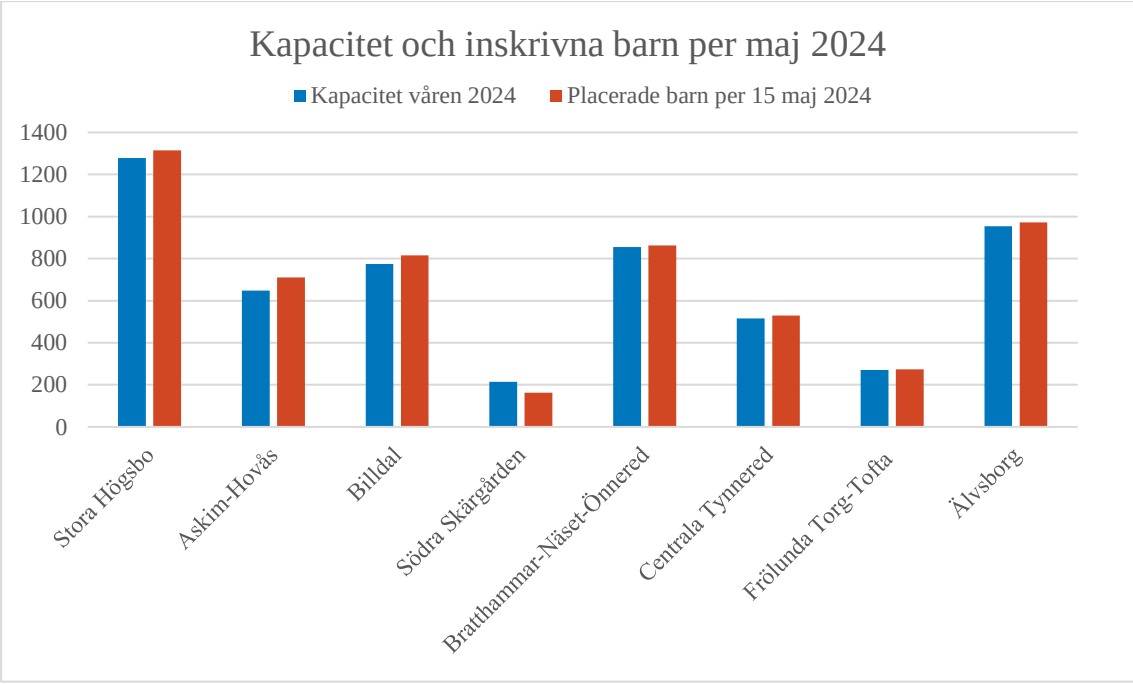

Befintliga verksamhetslokaler

I stadsområdet finns det cirka 85 lokaler med kommunala förskolor varav majoriteten av lokalerna är egenägda. Det finns ett antal inhyrda lokaler som är utspridda i stadsområdet. Det finns även 2 lokaler med tillfälligt bygglov som planeras att ersättas med permanenta lokaler när det tillfälliga bygglovet upphör. De tillfälliga lokalerna används för att täcka behovet av förskoleplatser i området.

Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen som visar på att det i nutid finns 29 förskolor som har behov av renovering, varav 24 av dessa kommer att kräva evakuering och 5 kan komma att kräva evakuering. Av dessa är det 1 inhyrd lokal.

⁵ Bilaga 1

Projekt

Nedan presenteras beslutade investerings- och reinvesteringsprojekt samt beställda förstudier för stadsområde Sydväst. Med ett investeringsprojekt avses nybyggnation medan reinvesteringsprojekt avser ersättning eller renovering av befintlig byggnad. Förvaltningen lyfter även projekt som är i detaljplaneskedet samt stadsplaneringsskedet då dessa kan komma att påverka kapaciteten på längre sikt.

Beslutade investerings- och reinvesteringsprojekt

Namn	Mellanområde	Projekttyp	Total kapacitet	Expansion	Beräknad färdigställande
Gitarrgatan 5	Stora Högsbo	Reinvesteringsprojekt	144 platser	90 platser	Våren 2025
Trollbärsvägen	Centrala Tynnered	Investeringsprojekt	90 platser	90 platser	Hösten 2025

Beställda förstudier

Namn	Mellanområde	Projekttyp	Total kapacitet	Expansion
Fredagstomten 23	Älvsborg	Reinvesteringsprojekt	144 platser	54 platser
Toredamm	Älvsborg	Investeringsprojekt	108 platser	36 platser
Lilla Grevegårdsvägen 6 (pausad)	Bratthammar-Näset-Önnered	Reinvesteringsprojekt	144 platser	54 platser
Opaltorget	Centrala Tynnered	Investeringsprojekt	72 platser	0 platser
Sandåsskolan	Billdal	Investeringsprojekt	72 platser	72 platser

Lindebovägen 1	Billdal	Reinvesteringsprojekt	144 platser	72 platser
Långlyckevägen 2	Askim-Hovås	Reinvesteringsprojekt	108 platser	108 platser
Solgärdesvägen	Askim-Hovås	Reinvesteringsprojekt	108 platser	108 platser
Evakueringskedja – Paviljonger i Sisjön	Askim-Hovås	Investeringsprojekt		
Barytongatan	Stora Högsbo	Reinvesteringsprojekt	216 platser	90 platser
Olof Asklungs gata	Stora Högsbo	Investeringsprojekt	144 platser	144 platser

Analys

Utifrån de befolkningsmässiga förändringarna, de befintliga verksamhetslokalerna, samt de planerade projekten så finns det överkapacitet på stadsområdet som helhet i nutid medan det finns en viss underkapacitet i närtid. Det finns även en viss överkapacitet i nutid och underkapacitet i närtid utifrån beläggningen, antalet barn som förväntas gå i kommunal förskola, i stadsområdet. Det finns dock skillnader inom stadsområdet där vissa mellanområden har underkapacitet eller överkapacitet under hela perioden.

I stadsområdet kan underkapacitet i vissa mellanområden hanteras genom överkapacitet i andra mellanområden, dels på grund av möjligheten att planera nya förskolor i mellanområden med underkapacitet, dels på grund av rörligheten mellan mellanområdena.

I mellanområdet Stora Högsbo finns det, baserat på efterfrågan, överkapacitet i både nutid och närtid. Medräknat i kapaciteten finns nybyggnationen av Gitarrgatan 5 som beräknas vara färdigställd till våren 2025, det innebär en expansion på fem avdelningar i mellanområdet. Förvaltningen har även beställt två förstudier av förskola i tidigt skede för att möta behovet av fler förskoleplatser utifrån planerade bostadsbyggnationer.

I mellanområdet Askim-Hovås finns det underkapacitet i både nutid och närtid och utifrån både efterfrågan och beläggning. Utifrån efterfrågan är underkapaciteten 111 förskoleplatser i nutid och 116 förskoleplatser i närtid. I nuläget finns det inga beslutade nybyggnadsprojekt av förskolor men det finns två förstudier av nya förskolor, det gäller en ersättning samt utökning av förskoleplatser på Långlyckvägen 2 samt en förstudie i tidigt skede på Solgärdesvägen. Det finns även en förstudie om att etablera en paviljong i Sisjöområdet för att stadsfastighetsförvaltningen ska kunna genomföra planerade renoveringar i området. Förvaltningen försöker tillskapa fler förskoleplatser i mellanområdet men det är en utmaning att hitta tomter där förskolor kan byggas. I nuläget sker det överinskrivningar på befintliga förskolor för att kunna hantera beläggningen men det är inte en långsiktig lösning på problemet. Det finns även ett antal fristående förskolor i området som riskerar att stå utan lokaler och förskoleförvaltningen behöver då kunna omhänderta det ökade behovet.

I mellanområdet Billdal finns det, utifrån efterfrågan, en viss underkapacitet. I nutid är underkapaciteten 26 förskoleplatser och i närtid är underkapaciteten 24 förskoleplatser. Utifrån beläggning finns det en viss överkapacitet både i nutid och närtid. Det finns inga beslutade tillkommande förskoleplatser men det finns två förstudier varav en är på Lindebovägen 1 i detaljplanskedet och den andra är ombyggnad av Sandåsskolan.

I mellanområdet Södra Skärgården finns det överkapacitet i både nutid och närtid baserat på efterfrågan. Förvaltningen har gjort bedömningen att mellanområdet Södra Skärgården bör vara självförsörjande på förskoleplatser utifrån dess geografi. Det är viktigt att bevaka kommande bostadsutbyggnad för att säkerställa att det finns tillräckligt många förskoleplatser på den ö där barnen bor.

I mellanområdet Bratthammar-Näset-Önnered finns det, baserat på efterfrågan, en stor överkapacitet i både nutid och närtid. Utifrån beläggning finns det viss överkapacitet i nutid men underkapacitet i närtid. Under 2023 beställde förvaltningen en förstudie för att ersätta och expandera förskolan på Lilla Grevegårdsvägen 6. Dock har förvaltningen beslutat att pausa projektet då det inte finns en tydlig tidsplan för bostadsbyggnationen i området som expansionen för förskolan baserats på.

I mellanområdet Centrala Tynnered finns det, utifrån efterfrågan, underkapacitet både i nutid och närtid. I nutid är underkapaciteten 334 förskoleplatser och i närtid 345 förskoleplatser. Dock finns det överkapacitet utifrån beläggningen. En del av barnen från mellanområdet Centrala Tynnered är placerade i mellanområdet Bratthammar-Näset-Önnered. Förvaltningen ser det som en möjlighet att använda överkapaciteten i mellanområdet Bratthammar-Näset-Önnered för att täcka underkapaciteten i Centrala Tynnered. Det finns ett antal förskolor som ligger nära gränsen mellan områdena vilket underlättar placering av barn mellan områdena. Nybyggnationen av Trollbärsvägen som beräknas vara färdigställd hösten 2025 är medräknad i kapaciteten. Förvaltningen har beställt en förstudie av en ny förskola på Opaltorget, byggnationen av förskolan behöver samordnas med avvecklingen av paviljongen på Korsåsliden 29. Det finns två paviljonger i Centrala Tynnered varav en är den som finns på Korsåsliden och den andra är en egenägd paviljong på Bronsåldersgatan 90.

I mellanområdet Frölunda Torg-Tofta finns det underkapacitet i både nutid och närtid och baserat på både efterfrågan och beläggning. Utifrån efterfrågan finns det underkapacitet på 183 förskoleplatser i nutid och 206 förskoleplatser i närtid. En stor del av barnen boende i mellanområdet går i förskola i mellanområdet Stora Högsbo. Förvaltningen planerar strategiskt utifrån att överkapaciteten i mellanområdet Stora Högsbo kan möta behovet av förskoleplatser i mellanområdet Frölunda Torg-Tofta. Det finns förskolor placerade i Stora Högsbo som ligger bra till för placering av barn från Frölunda Torg-Tofta.

I mellanområdet Älvsborg finns det, utifrån efterfrågan, överkapacitet i både nutid och närtid. Nybyggnationen på Fredagstomten 23 är medräknat i kapaciteten och beräknas vara färdigställt under hösten 2027. Förvaltningen har även beställt en förstudie för en ny förskola på Toredamm som ska täcka behovet av förskoleplatser som uppkommer i och med detaljplanen i området. Det finns en paviljong i området med tillfälligt bygglov som kan stå till och med 2029, efter det ska platserna ersättas med en permanent förskola.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att hanteringen av underkapacitet i mellanområdet Askim-Hovås behöver prioriteras då det sträcker sig över både nutid och närtid, och eftersom det inte finns några beslutade projekt på tillkommande förskoleplatser kan förvaltningen anta att underkapaciteten kommer att finnas kvar på längre sikt. För övriga mellanområden bedömer förvaltningen att lokalbehovet i nutid kan hanteras av befintlig kapacitet samt redan beslutade tillkommande projekt. I närtid bedömer förvaltningen att det finns balans i lokalbehovet för stadsområdet. Om

förvaltningen ska kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde behöver det tillskapas 116 förskoleplatser i mellanområdet Askim-Hovås, 24 förskoleplatser i mellanområdet Billdal, 345 förskoleplatser i mellanområdet Centrala Tynnered samt 206 förskoleplatser i mellanområdet Frölunda Torg-Tofta. I Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta hanteras underkapaciteten genom att det finns överkapacitet i närliggande mellanområden som kan täcka behovet. Om behovet av platser i närtid för Centrala Tynnered och Frölunda Torg-Tofta är ett faktiskt behov beror på framtida beslut om definition gällande planeringsområde. I Askim-Hovås samt Billdal behövs det dock tillskapas nya platser för att kunna täcka behovet.

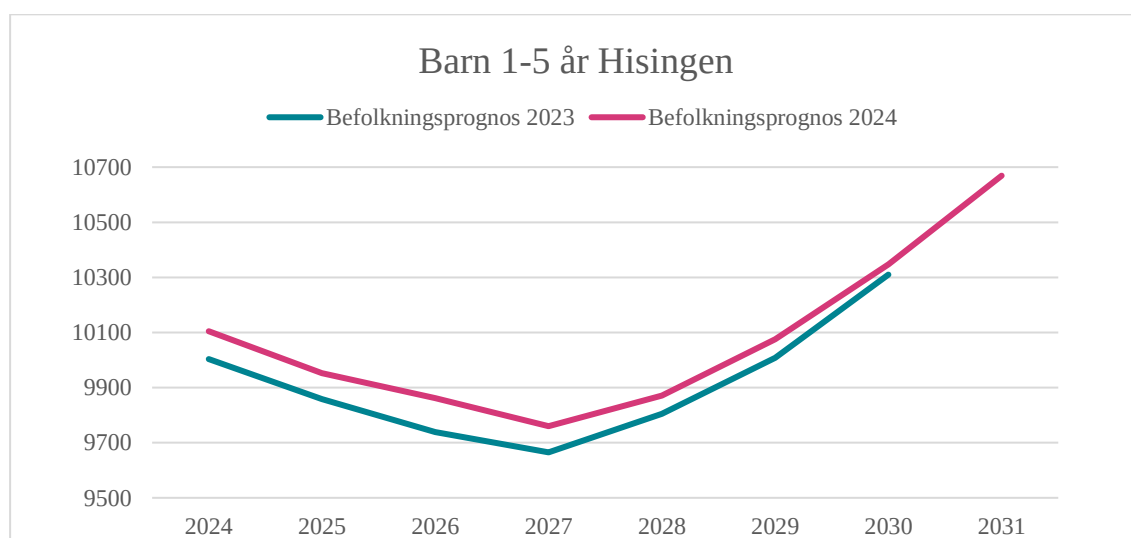
I nutid används en del av överkapaciteten som evakueringslokaler så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra en del av de planerade renoveringarna. Förvaltningen hanterar överkapaciteten genom avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor. Förvaltningen ser även över behovet av nya förskolor i detaljplaner och tidiga skeden för att undersöka ifall behovet kan hanteras inom befintlig kapacitet i området eller ifall det behövs ytterligare förskoleplatser utöver de som föreslås i detaljplanerna för att hantera underkapaciteten i vissa mellanområden.

Stadsområde Hisingen

I utbildningsområde Hisingen ingår elva mellanområden; Kärra-Rödbo, Backa, Kvillebäcken, Kyrkbyn-Rambergssstaden, Norra Älvstranden, Södra Torslanda, Björlanda, Tuve-Säve, Kärrdalen-Slättadamm, Östra Biskopsgården samt Västra Biskopsgården.

Befolkningsmässiga förändringar

Enligt befolkningsprognosen 2024 förväntas antal barn i Hisingen att öka med 565 fram till 2031. Ökningen förväntas att ske från 2027 och framåt. I nutid förväntas befolkningen minska med 29 barn och i närtid förväntas den öka med 594 barn. Prognosen för stadsområdet är uppskriven både i nutid och närtid jämfört med befolkningsprognosen från 2023. I nutid minskar antalet barn i alla mellanområden förutom Kvillebäcken, Norra Älvstranden samt Björlanda. I närtid ökar barnantalet i samtliga mellanområden förutom i Östra Biskopsgården där prognosen är oförändrad.⁶

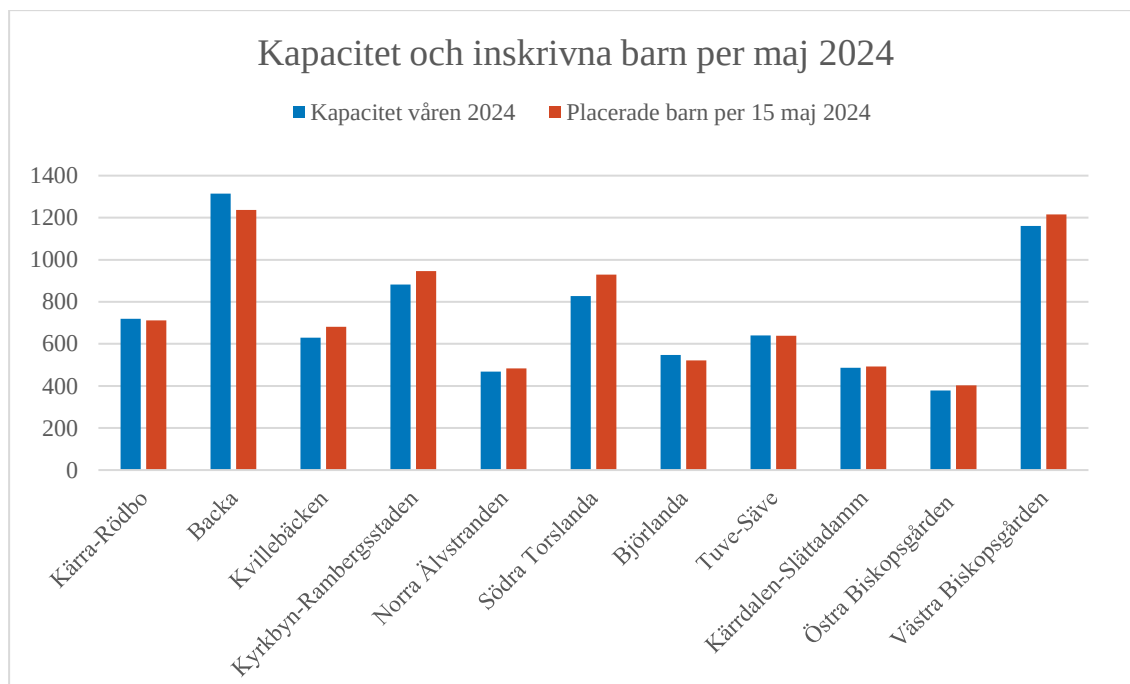

Befintliga verksamhetslokaler

I stadsområdet finns det cirka 100 lokaler med kommunala förskolor varav majoriteten av lokalerna är egenägda. Det finns ett antal inhyrda lokaler där majoriteten ligger i Lundby. Det finns även 10 lokaler med tillfälligt bygglov varav två bygglov inväntar beslut om förlängt bygglov och en planeras att lämnas under 2026. De tillfälliga lokalerna används dels för evakuering så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra renoveringar på andra lokaler i området, dels som lösning för att täcka behovet av förskoleplatser i området.

Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen som visar på att det i nutid finns 19 förskolor som har behov av renovering, varav 10 av dessa kommer att kräva evakuering och 9 kan komma att kräva evakuering.

⁶ Bilaga 1

Projekt

Nedan presenteras beslutade investerings- och reinvesteringsprojekt samt beställda förstudier för stadsområde Hisingen. Med ett investeringsprojekt avses nybyggnation medan reinvesteringsprojekt avser ersättning eller renovering av befintlig byggnad. Förvaltningen lyfter även projekt som är i detaljplaneskedet samt stadsplaneringsskedet då dessa kan komma att påverka kapaciteten på längre sikt.

Beslutade investerings- och reinvesteringsprojekt

Namn	Mellanområde	Projekttyp	Total kapacitet	Expansion	Beräknad färdigställande
Flygtornsvägen 2	Södra Torslanda	Reinvesteringsprojekt	120 platser	120 platser	Våren 2025
Friedländersgata 20	Backa	Investeringsprojekt	108 platser	108 platser	Våren 2025
Svartedalsgatan 4	Östra Biskopsgården	Investeringsprojekt	108 platser	108 platser	Våren 2026
Gamla Tumlehedsvägen 100-103	Södra Torslanda	Reinvesteringsprojekt	108 platser	108 platser	Hösten 2027

Beställda förstudie

Namn	Mellanområde	Projekttyp	Total kapacitet	Expansion
Båtsman Grås gata 2	Backa	Reinvesteringsprojekt	72 platser	0 platser
Brunnsbo	Backa	Investeringsprojekt	144 platser	144 platser
Lillebyvägen 9	Björlanda	Reinvesteringsprojekt	162 platser	72 platser

Skra Bro Etapp 3	Björlanda	Investeringsprojekt	108/144 platser	108/144 platser
Solvädersbyn 60	Västra Biskopsgården	Reinvesteringsprojekt	108 platser	54 platser
Köpenhamngatan	Kyrkbyn- Rambergsstaden	Investeringsprojekt	144 platser	144 platser
Grönebackens gata 19	Kyrkbyn- Rambergsstaden	Investeringsprojekt	144 platser	54 platser
Kunskapsgatan 3	Norra Älvstranden	Investeringsprojekt	108 platser	36 platser
Toredalsgatan 41	Kärrdalen- Slättadamm	Reinvesteringsprojekt	144 platser	0 platser
Slättadammsgatan	Kärrdalen- Slättadamm	Investeringsprojekt	108 platser	36 platser
Ny förskola inom Idrottsskvarteret i detaljplan 3 Backaplan	Kvillebäcken	Investeringsprojekt	144 platser	144 platser

Tidiga skeden

Namn	Mellanområde	Projekttyp
Skra Bro Etapp 2	Björlanda	Investeringsprojekt
Förskola norr om Tuve torg	Tuve-Säve	Investeringsprojekt
Västra Tuvevägen	Tuve-Säve	Investeringsprojekt
Hangarvägen	Södra Torslanda	Investeringsprojekt
Lindholmen	Norra Älvstranden	Investeringsprojekt
Backaplan; Detaljplan 2 och Detaljplan 3	Kvillebäcken	Investeringsprojekt
Program Biskopsgården – nya förskolor på Temperaturgatan 93- 95, Flygvädersgatan 13 samt Blåsvädersgatan 2	Västra Biskopsgården	Reinvesteringsprojekt

* Total kapacitet samt expansion är osäker i tidigt skede då det beror på förvaltningens behov när projekt påbörjas

Analys

Utifrån de befolkningsmässiga förändringarna, de befintliga verksamhetslokaler samt de planerade projekten så finns det överkapacitet på stadsområdet som helhet i nutid. I närtid finns det en betydande underkapacitet. Utifrån beläggningen, antalet barn som förväntas gå i kommunal förskola, finns det underkapacitet i stadsområdet.

I flertalet av mellanområdena i stadsområdet är det viktigt att planera utifrån att varje mellanområde kan bemöta behovet som uppstår samt att förvaltningen placerar tillkommande förskolor på rätt platser.

I mellanområdet Kärra-Rödbo finns det, baserat på efterfrågan, en stor överkapacitet. Det finns inga planerade projekt eller beställda förstudier i mellanområdet. Överkapaciteten används för evakuering så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra planerade renoveringar. Det finns endast egenägda lokaler i området vilket innebär att förvaltningen inte kan använda avveckling som ett sätt att hantera överkapaciteten. Det pågår en detaljplan i tidigt skede i Kärra där en förskola ingår men det är ersättningsplatser eftersom en befintlig förskola försvinner i och med den nya detaljplanen.

I mellanområdet Backa finns det överkapacitet baserat på efterfrågan, både i nutid och närtid. Nybyggnationen på Friedländers gata 20 som beräknas vara färdigställt till våren 2025 är medräknad i kapaciteten. Befintlig kapacitet används för evakuering vid planerade renoveringar i mellanområdet. Förvaltningen har beställt en förstudie på ny förskola i detaljplanearbetet i Brunnsbo, även då det finns ett överskott av platser i mellanområdet gör förvaltningen bedömningen att förskolan behövs för att täcka behovet i södra Backa. Förvaltningen har beslutat att pausa förstudien på Rimmaregatan 7 och återuppta den vid ett senare tillfälle om behovet skulle uppstå.

I mellanområdet Kvillebäcken finns det, utifrån efterfrågan, överkapacitet i nutid och i närtid är lokalbehovet i balans. Det finns inga beslutade projekt planerade i mellanområdet. Det finns dock en pågående förstudie i detaljplanearbetet för Backaplan inom Idrottskvarteret. Det finns två pågående detaljplaner i planprogrammet för Backaplan där det ingår ett flertal förskolor för att kunna täcka behovet som uppstår i och med bostadsbyggnationen.

I mellanområdet Kyrkbyn-Rambergsstaden finns det, utifrån efterfrågan, överkapacitet i både nutid och närtid. Det finns två lokaler med tillfälligt bygglov varav en behöver avvecklas under våren 2026, då det inte går att förlänga ytterligare, medan den andra kan stå kvar på längre sikt. Det finns två pågående förstudier i mellanområdet, dels en för expansion av förskoleplatser på Köpenhamngatan, dels en för ersättning och expansion på Grönebackens gata 19. Det finns även planer i tidigt skede för förtätning av bostäder i mellanområdet och det medför troligtvis utbyggnad av befintlig förskola. Överkapaciteten i mellanområdet används för att kunna hantera underskottet av platser i Norra Älvstranden.

I mellanområdet Norra Älvstranden finns det underkapacitet både i nutid och närtid baserat på efterfrågan. Det finns en lokal på Kunskapsgatan 3 som har tillfälligt bygglov till och med 2028 som inte går att förlänga ytterligare, utan förskolan behöver ersättas inom ramen för program Lindholmen. Förvaltningen har beställt en förstudie på en ny förskola som ska ersätta dessa platser samt en expansion på två avdelningar. Inom program Lindholmen planeras ytterligare tre nya förskolor, utöver ersättningen för förskolan på Kunskapsgatan 3, för att täcka behovet som uppstår i och med bostadsbyggnationen. En stor del av barnen boende i mellanområdet går i förskola i mellanområdet Kyrkbyn-Rambergsstaden. Förvaltningen planerar strategiskt utifrån att överkapaciteten i mellanområdet Kyrkbyn-Rambergsstaden kan möta behovet av förskoleplatser i mellanområdet Norra Älvstranden.

I mellanområdet Södra Torslanda finns det överkapacitet i både nutid och närtid utifrån efterfrågan. Det tillkommer två förskolor i nutid; Flygtornsvägen 2 som beräknas vara färdig våren 2025 samt Gamla Tumlehedsvägen 100–104 som beräknas vara färdigställd till hösten 2027. Då det finns ett överskott av platser i mellanområdet planerar förvaltningen att använda Flygtornsvägen 2 som evakueringslokal fram till 2031 för att stadsfastighetsförvaltningen ska kunna genomföra planerade renoveringar. Det finns planer i tidigt skede på Hangarvägen som innebär tillkommande bostäder samt eventuellt en ny förskola. I och med detta försvinner den befintliga förskolan på Kålhagen 3–7.

I mellanområdet Björlanda finns det underkapacitet i både nutid och närtid utifrån efterfrågan, dock är det ett större underskott av platser i närtid. De två lokalerna som har tillfälligt bygglov kommer under 2026 att avvecklas. Det pågår en förstudie för att ersätta paviljongen på Lillebyvägen 9 med en permanent förskola. Det pågår även en förstudie för en ny förskola i detaljplanearbetet för Skra Bro etapp 3. Underskottet av platser minskar markant när platser som planeras i förstudierna tillkommer. Det pågår även andra detaljplaner i tidigt skede där det planeras nya förskolor för att kunna möta behovet som tillkommer, dock har planerna ännu inte kommit till skedet där förvaltningen gör förstudiebeställningar.

I mellanområdet Tuve-Säve finns det underkapacitet i både nutid och närtid utifrån efterfrågan. Det finns inga planerade projekt eller beställda förstudier i mellanområdet men det finns planer i tidigt skede där det ingår två förskolor, varav en är ersättningsplatser och expansion, medan en är endast expansion. Tillskapandet av förskoleplatser ska möta behovet av bostadsbyggandet, dock har förvaltningen framfört att fler avdelningar är önskvärt för att kunna hantera underkapaciteten i området.

I mellanområdet Kärrdalen-Slättdamm finns det underkapacitet i både nutid och närtid utifrån efterfrågan. Det finns två pågående förstudier för att ersätta platserna som försvinner i samband med avveckling av lokaler med tillfälligt bygglov. Paviljongen på Toredalsgatan 41 planeras att ersättas av en permanent förskola på samma plats medan paviljongen på Toredalsgatan 76 B planeras att ersättas av en permanent förskola på Slättdammsgatan. Förvaltningen planerar att evakuera Toredalsgatan 41 till den nybyggda förskolan på Svartedalsgatan som ligger i mellanområdet Östra Biskopsgården. Det finns underkapacitet i mellanområdet i nutid då de tillfälliga evakueringsplatserna för Toredalsgatan 41 finns i ett annat mellanområde. Det kommer att finnas en viss överkapacitet i mellanområdet när platserna från förstudierna har tillskapats. Det finns dock en möjlighet att överkapaciteten i mellanområdet Kvillebäcken kan användas för att överbrygga tiden med underkapacitet i området.

I mellanområdet Östra Biskopsgården finns det underkapacitet både i nutid och närtid baserat på efterfrågan. Det finns ett nybyggnadsprojekt på Svartedalsgatan som beräknas vara klar till våren 2026 medräknat i kapaciteten, dock kommer förskolan att användas som evakueringslokal för Toredalsgatan 41. Det finns i nuläget inga andra projekt eller förstudier planerade. Förvaltningen klarar av att placera alla barn som vill ha plats i mellanområdet då beläggningen är låg och det finns överkapacitet i mellanområdet utifrån beläggningen.

I mellanområdet Västra Biskopsgården finns det, baserat på efterfrågan, överkapacitet i både nutid och närtid. Det finns två lokaler med tillfälligt bygglov som planeras att avvecklas i nutid. I Program Biskopsgården finns det planer för ersättning och expansion

av fyra befintliga förskolor för att möta behovet som uppstår vid bostadsbyggnationen. I ett första steg har förvaltningen beställt en förstudie på Solvådersbyn 60.

Sammanfattningsvis bedömer förvaltningen att lokalbehovet i stadsområdet i nutid hanteras av befintlig kapacitet samt redan beslutade tillkommande projekt. I närtid finns det ett behov av 306 förskoleplatser, utöver projekt som redan är beslutade, i hela stadsområdet för att skapa balans och kunna erbjuda plats på förskola i barns boendemellanområde. Förvaltningen har skickat in beställning på förstudier för att täcka en del av behovet, och det finns detaljplaner som är i tidiga skeden. Det behöver tillskapas 258 förskoleplatser i mellanområdet Norra Älvstranden, 212 förskoleplatser i mellanområdet Björlanda, 72 förskoleplatser i mellanområdet Tuve-Säve, 170 förskoleplatser i mellanområdet Kärrdalen-Slättdamm samt 148 förskoleplatser i mellanområdet Östra Biskopsgården. I Norra Älvstranden och Kärrdalen-Slättdamm hanteras underkapaciteten genom att det finns överkapacitet i närliggande mellanområden som kan täcka behovet. Om behovet av platser i närtid är ett faktiskt behov beror på framtida beslut om definition gällande planeringsområde.

I nutid används en del av överkapaciteten som evakueringslokaler så att stadsfastighetsförvaltningen kan genomföra en del av de planerade renoveringarna. Förvaltningen hanterar överkapaciteten genom avvecklingar eller tillfälliga stängningar av förskolor. Förvaltningen ser även över behovet av nya förskolor i detaljplaner och tidiga skeden för att undersöka ifall behovet kan hanteras inom befintlig kapacitet i området eller ifall det behövs ytterligare förskoleplatser utöver de som föreslås i detaljplanerna för att hantera underkapaciteten i vissa mellanområden.

Övriga verksamhetslokaler

Pedagogisk omsorg

Förskoleförvaltningen bedriver idag pedagogisk omsorg i alla fyra utbildningsområden i staden men antalet barn i verksamheten varierar stort mellan områdena. 2023 fanns det cirka 190 barn inskrivna i pedagogisk omsorg och cirka 68 procent av dem hade sin pedagogiska omsorg i utbildningsområde Hisingen. Övriga inskrivna barn var relativt jämnt fördelade i övriga utbildningsområden. Sedan 2019 har antalet inskrivna barn minskat med cirka 100 barn.

Verksamheten bedrivs i huvudsak hemma hos respektive dagbarnvårdare men verksamheten har även grupplokaler som används i varierande grad beroende på utbildningsområde. Totalt finns det tio grupplokaler varav fem i utbildningsområde Hisingen, två i utbildningsområde Centrum, två i utbildningsområde Nordost och en i utbildningsområde Sydväst.

Förskoleförvaltningens bedömning är att det inte finns något behov av fler lokaler för pedagogisk omsorg i nutid eller närtid.

Däremot kommer förskoleförvaltningen att behöva söka nya lokaler för att ersätta befintliga lokaler som försvinner på sikt. Det gäller en lokal för pedagogisk omsorg i Kärra, då befintlig lokal är en parkstuga som stadsfastighetsförvaltningen har i uppdrag att avveckla. Även i Backa kommer förvaltningen på sikt att behöva söka nya lokaler för pedagogisk omsorg då det finns detaljplaner i området. I Kålltorp-Torpa-Björkekärr finns det en lokal som förvaltningen kan behöva lämna då den är i dåligt skick och på grund av detta söka nya lokaler inom området. Inom ramen för Program Tynnered kommer det att krävas ersättningslokaler för lokalen på Turkosgatan. Flera av befintliga lokaler är i behov av underhåll.

Öppen förskola

En öppen förskola är en mötesplats för barn 0–6 år i sällskap av vårdnadshavare eller för barnet annan viktig vuxen. Besökarna är inte inskrivna utan avgör själva när och hur ofta de vill delta. Det finns idag 21 öppna förskolor i staden. 10 av dessa ingår i familjecentraler då de är samlokaliserade med barnavårdscentral och socialtjänsten samt i vissa fall med barnmorskemottagning.

Förskoleförvaltningen har uppdrag att starta ytterligare en öppen förskola i utbildningsområde Nordost med placering i Gamlestaden. Arbete pågår med denna utökning. Det pågår även ett arbete med att starta en familjecentral i Hammarkullen där den befintliga öppna förskolan i Hammarkullen kommer att ingå. Familjecentralen Trädet på Pianogatan kommer att byta lokalisering då det planeras för en ny grundskola på platsen. Förskoleförvaltningen behöver söka nya lokaler för öppen förskola i Kärra, då befintlig lokal är en parkstuga som staden har i uppdrag att lämna. Även i Backa kommer förvaltningen på sikt att behöva söka nya lokaler för öppen förskola då det finns detaljplaner i området.

Administrativa lokaler

Förskoleförvaltningen har idag administrativa lokaler i samtliga utbildningsområden. Den största lokalen finns på Gamlestads Torg som täcker utbildningsområde Nordost samt de centrala funktionerna i förvaltningen. I övrigt finns tre mötescentra, ett i Sydväst på Valthornsgatan, ett på Hisingen på Blackevägen och i Centrum finns ett tillfälligt mötescenter på Fjärde Långgatan. Utöver dessa lokaler finns ett fåtal mindre kontor och lokaler i staden som används av förvaltningens personal, framför allt av personalen inom fastighetsservice.

Förskoleförvaltningen hyr in sig i tillfälliga lokaler på Fjärde Långgatan 48 men förskolenämnden tog beslut i juni 2024 om att hyra permanenta lokaler på Första Långgatan 28 B och inflyttning är planerad att ske under 2025. Förvaltningens bedömning är att det inte finns behov av ytterligare kontorslokaler utöver detta i nutid eller närtid.

Lokaleffektivitet och samverkan

Förskoleförvaltningen arbetar löpande både internt och med andra förvaltningar i staden för att effektivisera användandet av lokaler för kommunal service. I de fall förvaltningen gör bedömningen att det inte finns behov av en lokal på längre sikt sägs lokalen upp. Är bedömningen att det inte finns behov av en lokal på kortare sikt ser förvaltningen över möjligheterna att ändra användandet av den eller att hyra ut lokalen till andra förvaltningar i staden under en begränsad period. Förvaltningen ser också löpande över möjligheterna att lämna tillfälliga lokaler i förtid om det är möjligt.

Samnyttjan och samlokalisering

I stadens riktlinjer för samnyttjan och samlokalisering beskrivs samnyttjan som när flera olika aktiviteter och funktioner kan ske på samma plats, antingen samtidigt eller vid olika tillfällen på dagen. Samnyttjan kan ske inomhus när olika kommunala verksamheter på olika vis nyttjar samma lokaler, under samma tider, under olika tider och under årets alla dagar. Samnyttjan kan också ske utomhus när olika kommunala verksamheter nyttjar stadens olika utemiljöer, på olika vis, på olika tider och under årets alla dagar. I riktlinjen definieras samlokalisering som när en eller flera av stadens olika kommunala verksamheter placeras i nära relation till varandra. I ett vidare perspektiv kan samlokalisering också medföra att verksamheterna kan dra nytta av möjliga synergieffekter.

För förskoleförvaltningens verksamheter sker samnyttjan både vad det gäller lokaler och förskolegårdar. Gällande lokaler sker samnyttjan i form av kontor både på Gamlestads Torg samt de mötescentrum som finns i respektive stadsområde, där förskoleförvaltningen främst delar lokaler med grundskoleförvaltningen men i viss utsträckning även andra förvaltningar. För förskolegårdar sker samnyttjan dels genom att förskolor använder parkyta som gård, dels att förskolornas gårdar finns tillgängliga för allmänheten efter verksamhetstid. Att förskolor använder sig av parkyta som utemiljö faller inom ramen för riktlinjens definition av samnyttjan, däremot behöver definitionen breddas för att även innefatta användandet av gårdar utanför verksamhetstid eftersom det

inte är någon kommunal verksamhet som använder dem utan allmänheten. Förvaltningen ser positivt på att förskolans gårdar används utanför verksamhetstid samtidigt som detta kan innebära ökade kostnader på grund av ökat slitage och tillsyn. Att använda parkyta som förskolegård eller som en utökning av en förskolas gård är positivt då det kan innebära att barnen kan få tillgång till en större uteyta. Däremot är det viktigt att parkytan ligger i direkt anslutning till förskolegården för att den ska kunna användas på bästa sätt.

Förskoleförvaltningen har cirka 60 lokaler som är samlokaliserade i någon form, där samlokalisering med grundskoleförvaltningen utgör majoriteten av dessa. Till exempel förskolor och grundskolor som ligger på samma tomt eller i olika delar av samma byggnad, samt samnyttjan i familjecentraler. Sett till förvaltningens totala antal hyresobjekt är det cirka 15 procent som är samlokaliserade. Samlokalisering med andra verksamheter kan innebära ökad effektivitet och användning när det gäller till exempel angöring, parkering samt att funktioner som måltid och städ kan användas på ett mer effektivt sätt. Förvaltningen har inte genomfört någon utredning i frågan men ser detta som möjliga fördelar med samlokalisering. En utmaning med samlokalisering med grundskoleförvaltningen är att förvaltningarna antingen delar byggnad eller att det finns flera byggnader på samma tomt som ingår i ett avtal. I många fall står endast en av förvaltningarna som hyresgäst och debiteras hyreskostnad av stadsfastighetsförvaltningen och i merparten av fallen är det grundskoleförvaltningen som står som hyresgäst. När det finns skilda intressen om befintliga behov samt framtida planering för lokalerna kan det uppstå målkonflikter när förvaltningarna inte har enskilda avtal för lokalerna de använder. Det gäller främst i områden där en eller båda förvaltningarna ser behov av att utöka antalet platser. Svårigheterna i dessa fall består i att det är svårt att hitta mark att bygga på och att det saknas en modell eller riktlinjer för finansiering ifall en av förvaltningarna tvingas lämna sin befintliga lokal och behöver bygga eller hyra in nya lokaler. Förskoleförvaltningen arbetar tillsammans med grundskoleförvaltningen för att identifiera dessa områden för att möjliggöra ett inriktningsbeslut, och i samband med detta kommer frågan om finansiering att behöva hanteras.

Förvaltningen ser möjligheter att utöka graden av samnyttjan och samlokalisering genom att förskolor planeras tillsammans med grundskolor på friliggande tomter. Detta skulle kunna innebära att funktioner som måltid och städ kan användas på ett mer effektivt sätt. Detta skulle också kunna medföra att förskolor i lägre grad skulle behöva ligga i till exempel bottenplan av bostadskvarter och innebära en förskolorna får en bättre lämpad friyta än vad som ofta är fallet med inhyrda förskolor.

Aktuella möjligheter och utmaningar

Förskoleförvaltningen har valt att lyfta fram utmaningar och möjligheter inom sex områden i årets lokalbehovsplan:

- ny styrmiljö för lokalförsörjning
- överkapacitet
- behovsbedömning förskoleplatser
- inhyrningar
- renoveringar
- familjecentraler

Förvaltningen ser även en stor utmaning kopplat till lokalkostnadsutvecklingen tillsammans med den befolkningsförändring som befolkningsprognosen visar på de kommande åren. Detta beskrivs närmare i kapitlet om lokalkostnadsanalys.

Ny styrmiljö för lokalförsörjning

De senaste åren har ett förändringsarbete med lokalbehovs- och lokalförsörjningsplanering pågått i Göteborgs Stad. Arbetet handlar dels om organisationsförändringar, dels styrning kring lokalförsörjning.

Den nya organisationen för stadsutveckling samt den nya styrmiljön för lokalförsörjning innebär förändringar i fördelning av verksamhetsansvar men även förändringar i fördelning av mandat, roller och gränssnitt inom stadsutvecklingens processer.

Inom den nya styrmiljön har hittills tre nya riktlinjer antagits; *Göteborgs Stads riktlinje för stadens lokalförsörjningsplan och nämndernas lokalbehovsplan*, som anger att samtliga nämnder i staden ska ta fram en lokalbehovsplan som årligen översänds till kommunstyrelsen, vilka sedan ligger till grund för stadens lokalförsörjningsplan som årligen antas i kommunfullmäktige, *Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra - kommunala verksamhetslokaler*, som anger inriktning för när staden ska äga alternativt hyra lokaler samt vilka lokalförsörjningsärenden som ska lyftas till kommunstyrelsen respektive kommunfullmäktige, samt *Göteborgs Stads riktlinje för styrande nyckeltal samt samnyttjan och samlokalisering avseende kommunala verksamhetslokaler*, som definierar volymnyckeltal, nyckeltal lokalyta och nyckeltal friyta samt förflyttning av nyckeltal och utredning av kommunal service.

Den nya styrningen innebär att förskoleförvaltningen får ett större ansvar när det gäller att beskriva behovet kopplat till volym och funktion. Förvaltningen behöver även samverka med fler parter än tidigare och i ett tidigare skede än vad som gjorts innan. Det är viktigt att förvaltningen arbetar utifrån ett större geografiskt område i tidiga skeden och inte enbart på detaljplanenivå för att säkerställa antalet förskoleplatser, detta då det finns risk för att detaljplaner pausas eller fördröjs. I samband med den nya styrningen i staden infördes nya beslutsprocesser vilket har lett till längre ledtid för projekt men även en tydligare struktur för hantering av projekt. I och med den nya riktlinjen för nyckeltal har

förvaltningen en större möjlighet att planera behovet för förskoleplatser över tid. Den nya styrningen har dock också lett till målkonflikter i staden såsom placering av förskolor, alltifrån tillgången på tomter till inhyrningar, hur de nya nyckeltalen ska hanteras och implementeras i innerstaden samt ytterstaden, men även hur samlokalisering kan hindra utökning av befintliga förskolor. Det kan bli en utmaning att följa förskolenämndens inriktningsprinciper vid nybyggnation och samtidigt uppfylla nyckeltalen för friyta, det gäller främst i innerstaden då det finns begränsad yta att bygga på. Staden ser det som en möjlighet att hyra in förskolelokaler i bottenplan på flerbostadshus, det kan dock innebära att förskolan får anpassas efter byggnaden vilket innebär att det kan avvika från de beslutade nyckeltalen gällande friyta och lokalyta samt förskolenämndens inriktningsprinciper vid nybyggnation.

Överkapacitet

Lokalbehovsanalysen visar på att det i nutid och närtid kommer att finnas överkapacitet gällande förskoleplatser i staden. Överkapaciteten kommer att behöva hanteras av förskoleförvaltningen antingen genom tillfälliga stängningar, avvecklingar eller att lokalerna används för evakuering vid renoveringar. Förvaltningen ser en stor möjlighet att kunna genomföra renoveringar som stadsfastighetsförvaltningen flaggat för genom att verksamheten kan evakueras till befintliga lokaler. Detta ställer dock krav på att stadsfastighetsförvaltningen har den genomförandekapacitet som krävs för alla renoveringar, samt att förskoleförvaltningen och stadsfastighetsförvaltningen har ett nära samarbete för att planera för renoveringarna. Oavsett om renoveringarna kan genomföras eller inte så innebär överkapaciteten en ekonomisk utmaning för förskolenämnden som kommer att behöva hanteras då behovet av platser är lägre än den kapacitet som kommer att finnas. Förskoleförvaltningen bevakar noga hur temporära lokaler kan avvecklas till förmån för permanenta lösningar.

Behovsbedömning förskoleplatser

Förskoleförvaltningen ser utmaningar gällande behovsbedömning av förskoleplatser kopplat dels till befintlig styrning dels till befolkningsprognoser.

Kommunfullmäktige har gett förskolenämnden ett budgetuppdrag att andelen barn i förskolan ska öka i utsatta områden. Hur väl förskoleförvaltningen lyckas med uppdraget kommer att påverka behovet av platser, men det är en utmaning att bedöma behovet av antalet platser i relation till uppdraget.

En andra del gällande befintlig styrning är att förskolenämnden idag saknar beslutad inriktning gällande närhet till förskola. En avsaknad av beslutad inriktning kring närhet till förskola innebär utmaningar i att bedöma när det finns ett faktiskt behov av förskolor och när det blir aktuellt för förvaltningen att lämna uppdrag till stadsfastighetsförvaltningen om behov av nya förskolelokaler. För att bland annat kunna göra en bättre bedömning av behovet av förskoleplatser har förvaltningen tagit fram ett förslag på planeringsområden som ska ge bättre planeringsförutsättningar för att kunna

följa befolkningsprognosen samt minimera risken för under- och överkapacitet av förskoleplatser.⁷

Kopplat till uppdrag om nya förskolor ser förvaltningen även en utmaning i att bedöma behov i framför allt närtidsperspektivet då befolkningsprognoserna avser de närmsta 8 åren samtidigt som närtidsperspektivet avser 5–10 år framåt i tid. Det innebär att det kan finnas bostadsprojekt där inflyttning sker under hela närtidsperspektivet men där befolkningsprognosen endast finns för en del av perioden. Det kan leda till att det finns överkapacitet i närtid för att bemöta behovet av tillkommande bostadsprojekt.

Inhyrningar

Vid etablering av nya förskolor i staden är förskoleförvaltningen i många fall hänvisad till inhyrningar, framför allt gäller detta de centrala delarna av staden. Inhyrningar innebär utmaningar ekonomiskt, i utformningen och i själva samlokaliseringen med bostäder. Inhyrda förskolor behöver hyras in så fort lokalerna är färdigställda även om detta inte alltid sammanfaller med ett ökat behov av förskoleplatser. Det kan till exempel handla om att bostadshuset där förskolan ska placeras byggs först och att övriga bostadshus i området byggs efteråt. Det är i vissa fall höga hyror för inhyrningar då fastighetsägare vill frångå marknadshyra och i stället utgå ifrån produktionskostnader vilket kan driva på hyrorna ytterligare. Förvaltningen ser att det kan ske avvikelser mot de nya nyckeltalen för både inne- och uteyta. Utformningen på förskolor i inhyrda lokaler styrs till viss del av husets övriga funktioner och utformning, vilket får konsekvensen att förskolelokalerna inte är helt anpassade efter samma nyckeltal som används när staden bygger i egen regi.

Enligt Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra – kommunala verksamhetslokaler, som antogs av kommunfullmäktige i januari 2023, ska staden vid långsiktiga lokalbehov sträva efter att äga sina fastigheter. Verksamhetslokaler till förskola ingår här. Förvaltningen har förhoppning om att antagandet av riktlinjen leder till ett minskat antal inhyrningar i framtiden.

Renoveringar

I nutid finns det ett omfattande behov av renovering av förskolelokaler.

Förskoleförvaltningen har fått underlag från stadsfastighetsförvaltningen om att det i perioden 2024 till 2026 kan finnas behov av renovering av cirka 100 förskolor.

Renoveringar innebär en möjlighet till förbättrad ändamålsenlighet i stadens förskolelokaler. Det utgör dock också en utmaning för förvaltningen då planering och genomförande av flyttkedjor som renoveringarna medför tar mycket resurser i form av tid både från rektorer, pedagogisk personal samt personal från stöдавdelningarna.

Renovering av förskolelokaler leder även till ökade hyreskostnader för förskoleförvaltningen.

⁷ Bilaga 1

Familjecentraler

Förskoleförvaltningen ser en utmaning när det gäller familjecentraler. Det finns olika typer av hyresavtal för familjecentralerna, i vissa fall står förskoleförvaltningen på avtalet och i andra fall hyr förvaltningen i andra hand. Förskoleförvaltningen står på avtalet för stadens verksamheter och fakturerar socialförvaltningarna för deras del av kostnaderna. Det finns även en utmaning i att definiera lokalbehov kopplat till familjecentraler. Den verksamhet förvaltningen bedriver i lokalerna är öppen förskola, samtidigt kan det finnas fler aktörer som är inblandade där alla inte är från stadens andra förvaltningar men som påverkar behovet av lokaler. En utmaning för förvaltningen är familjecentraler där lokalerna delas med Västra Götalandsregionen. Det finns i nuläget inget styrdokument som styr hur lokalkostnaderna ska fördelas mellan aktörerna. Förvaltningen ser behov av att det tas fram ett gemensamt styrdokument för att få ett tydligare regelverk kring lokalkostnaderna.

Lokalkostnadsanalys

Lokalkostnadsanalysen för förskolenämnden utgår från det underlag om lokalkostnadsutveckling som stadsfastighetsförvaltningen tagit fram och som finns i sin helhet i stadsfastighetsnämndens verksamhetsnomineringar för 2025 (SFN 2024-03-22, SFF-2024-00120). Tabellen nedan är en sammanställning av underlaget från stadsfastighetsförvaltningen.

Förskolenämnden	2025	2026	2027	2028	2029
Befintliga objekt, ägda	583	597	596	595	593
Befintliga objekt, inhyrda	171	171	174	176	180
Projekt/investeringar from 2026 (reinvesteringar)	0	16	33	46	59
Projekt/investeringar from 2026 (ersättningsinvesteringar)	0	16	58	85	112
Projekt/investeringar from 2026	0	33	90	131	172
Summa mnkr	753	801	860	902	945
Förändring från 2025 (%)		6%	14%	20%	25%

Stadsfastighetsförvaltningens analys pekar på att förskolenämndens lokalkostnader bedöms öka med cirka 25 procent under perioden 2025–2029. Detta samtidigt som befolkningsprognosen indikerar en ökning med 767 barn eller 2,4 procent. Följden av detta blir att en större andel av förskolenämndens budget kommer att behöva användas för lokalkostnader vilket innebär en mindre andel till kärnverksamheten. Lokalkostnadernas andel av budgeten beräknas utgöra 16,8 procent 2029, vilket kan jämföras med 9,6 procent 2019. Hur stor andel av kostnadsökningen som inte är låst och som därmed kan påverkas är svår att läsa ut ur underlagen.

En del av kostnadsökningen beror på en högre ambitionsnivå hos stadsfastighetsförvaltningen att åtgärda historiskt eftersatt underhåll. Det tidigare eftersatta underhållet på förskolelokaler belastar i och med den nya hyresmodellen förskolenämndens budget. Det är dock svårt att exakt bedöma hur stor hyreskostnadsökning förskolenämnden debiteras genom att åtgärda det eftersatta underhållet. En analys av några förskolor som renoverats det senaste året visar på att hyran ökat i genomsnitt 114 procent.

Det finns även flera faktorer som kan påverka en ny förskolelokals projektbudget och därmed förvaltningens lokalkostnader. En faktor är vilka markarbeten som krävs på den mark där förskolan placeras i samband med exploatering, till exempel sprängningsarbeten och bullerskydd. En annan faktor som har varit påtaglig under det senaste året är de ökade byggkostnaderna.

Förskoleförvaltningen kan se flera strategier för att minska ökningstakten av lokalkostnader. En strategi handlar om att skjuta byggprojekt av nya förskolor framåt i tiden i det fall det är möjligt utifrån behovet av platser och förskolans läge. En annan strategi som även lyfts som en möjlighet i tidigare kapitel är att använda den överkapacitet som kommer att finnas till evakueringar i samband med större renoveringar av äldre förskolor för att slippa extra kostnader för paviljonger. En tredje strategi är att

bygga billigare. Stadsfastighetsnämnden fick under 2023 ett uppdrag från kommunfullmäktige att redovisa hur produktionskostnader för bland annat förskolor kan sänkas. Stadsfastighetsförvaltningen beslutade i maj 2024 om planen för minskade produktionskostnader⁸. Planens övergripande mål är att stadsfastighetsförvaltningens produktionskostnader ska minska och för att uppnå målet anges fyra strategiområden och för varje område finns det ett antal strategier. Planen innehåller utöver strategiområdena också en tvärgående strategi, samverkan, som bidrar till samtliga områden. En annan faktor är vilken strategi som staden har vad gäller ägandeformen av lokalen, antingen att bygga i egen regi eller att hyra in. Kommunfullmäktige fattade den 11 januari 2023 beslut om Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av samt inriktning för att äga eller hyra kommunala verksamhetslokaler. Beslutet innebär att stadens inriktning är att i första hand äga förskolelokaler. Det innebär en större rådhets över byggnadernas kostnader samt att inte riskera uppsägning. Förvaltningen ser även funktionsprogrammet som en möjlighet att kunna påverka lokalkostnaderna utifrån behovet och kraven på funktion. Det blir ett mer systematiskt behov utifrån att förskolor som byggs ska bli mer likvärdiga, det borde bland annat effektivisera projekt som leder till minskade kostnader.

I och med stadens nya styrmiljö för lokalförsörjning behöver förskoleförvaltningen ta ett större ansvar kring tidiga planeringsskeden. Då förvaltningen är med i ett tidigt skede för planering i staden innebär det att det finns möjligheter att bevaka förvaltningens intressen såsom platser, mark och tomter för att kunna säkerställa de bästa platserna för förskola bland annat utifrån kostnad.

Förvaltningen arbetar även systematiskt med att se över det befintliga lokalbeståndet för möjligheten att kunna avveckla lokaler som inte behövs, så som att säga upp inhyrda lokaler, samt möjligheten att lämna tillfälliga lokaler tidigare än planerat.

⁸ [13_SF240530.pdf \(goteborg.se\)](#)

Risakanalys

Förskoleförvaltningen har valt att lyfta de främsta riskområdena i årets lokalbehovsplan. Riskerna handlar om förvaltningens överkapacitet, lokalkostnadsutveckling samt inhyrda lokaler i nybyggnation.

Överkapacitet

Förskoleförvaltningen ser en risk med den överkapacitet som lokalbehovsanalysen visar på i både nutid och närtid. Då nybyggnadsprojekt beställts utifrån tidigare befolkningsprognoser och dessa prognoser har skrivits ner innebär det att förvaltningen står med överskott av platser i staden som helhet. Om inflyttningen av barn i förskoleålder till de nya bostadsområdena i hög utsträckning består av barn som flyttar från befintliga bostäder till nyproducerade bostäder innebär det att behovet av förskola i befintliga områdena minskar. Följden blir att förvaltningen kommer att ha lokaler som tillfälligt behöver stängas eller avvecklas i de områdena där behovet minskar för att inte överkapaciteten ska öka. En ny befolkningsprognos innebär att det i nutid och närtid kommer finnas överkapacitet av platser som behöver hanteras, samtidigt som det behöver finnas en beredskap för att kunna hantera den ökning av barn som förväntas ske i ett framtidsperspektiv. Utifrån nuvarande ekonomimodell har förskolenämnden det ekonomiska ansvaret att hantera beredskapen inför framtiden, vilket kan innebära en risk utifrån ett ekonomiskt perspektiv. I nuvarande hyresmodell har förvaltningen ingen möjlighet att säga upp egenägda lokaler, vilket innebär att hyreskostnaden ligger kvar på förvaltningen även då lokalerna inte längre behövs. Det ska dock ske en förändring från 2025 då förvaltningarna får möjlighet att säga upp egenägda lokaler, vilket innebär att kostnaden för tomställda lokaler kan försvinna från förvaltningen. Dock har förvaltningen kvar det fortsatta ansvaret att hantera beredskapen inför framtiden, vilket innebär att alla tillfälligt tomställda lokaler inte kan sägas upp då lokalerna behövs för att kunna tillgodose behovet som kommer att uppstå i framtiden.

Det finns ett behov av att renovera ett stort antal förskolor i staden för att kunna säkra kapaciteten framåt och ändamålsenlighet i lokalerna. Att kunna genomföra renoveringar ställer krav på att verksamheten ska kunna evakueras, antingen till befintliga lediga lokaler eller att tillfälliga evakueringslokaler etableras. Förskoleförvaltningen har möjlighet att använda överkapaciteten till evakueringar. Det innebär att risken för eftersatt underhåll kan minska och att förvaltningen inte behöver hitta alternativa evakueringslösningar. Dock kan det fortfarande vara svårt att hitta lämpliga evakueringslösningar i de fall det finns underskott i mellanområdet. Det finns ett nära samarbete mellan förskoleförvaltningen och stadsfastighetsförvaltningen vilket är en förutsättning för att överkapaciteten ska kunna användas till evakuering av förskolor som behöver renoveras. Även stadsfastighetsförvaltningens tidplaner samt förskoleförvaltningens flyttkedjor är viktiga för att kunna genomföra renoveringar på ett optimalt sätt.

Förvaltningens lokalplanering utgår ifrån stadens befolkningsprognoser för att nämnden ska kunna ta sitt kommunala ansvar för att kunna erbjuda alla barn platser utifrån den lagstadgade tiden. Placering av barn i förskola baseras på förskoleförvaltningens placeringsprinciper, dessa utgår ifrån önskemål från vårdnadshavare samt förskola

närmast hemmet. I principer saknas reglering kring avstånd till närmsta förskola vilket försvårar planering av placering av nya förskolor då det främst är vårdnadshavares önskemål som styr barns förskoleplacering. Förvaltningen har tagit fram ett förslag på planeringsområden som ett led i att förbättra förvaltningens planeringsförutsättningar för nya samt befintliga förskolor för att bland annat minska överkapaciteten i staden. Förvaltningen arbetar aktivt med att hantera överkapaciteten genom de insatser som har beskrivits ovan.

Lokalkostnadsutveckling

Förskoleförvaltningen ser att lokalkostnadsutvecklingen är en av de största riskerna framåt. Förvaltningens främsta möjlighet att påverka detta är att se över kommande projekt. Det kan handla om att pausa projekt eller att skjuta på projekt som saknar genomförandebeslut framåt i tiden. Förvaltningen tittar även på möjligheten att kunna avveckla inhyrda lokaler eller lämna tillfälliga lokaler tidigare då det finns överkapacitet i staden. Kostnadsutvecklingen beror dels på nya projekt, dels på eftersatt underhåll som ska åtgärdas vilket medför en ökad hyra. Förvaltningen behöver även fortsätta att arbeta med sin uppföljning av kostnader och vad som är kostnadsdrivande. Exempelvis se över tekniska krav och anvisningar (TKA). Ett ytterligare sätt att hantera ökade kostnader är att använda överkapaciteten i förvaltningen som evakueringslösning i stället för dyra alternativ. Stadsfastighetsförvaltningen beslutade i maj 2024 om planen för minskade produktionskostnader⁹. Planen ska ge en tydlig strategisk inriktning för stadsfastighetsförvaltningens arbete med att minska produktionskostnader och för att uppnå målet anges fyra strategiområden och för varje område finns det ett antal strategier. I samtliga strategiområden bedöms samverkan med hyresgäst- och stadsutvecklande förvaltningar vara viktig för genomförandet. Målvärdet för 2027 är att bygga förskolor för 41 000kr/BTA, men enligt prognostiserade nyckeltal ligger kostnaden, för förskolor som beräknas vara färdigställda från 2025 och framåt, på cirka 49 000kr/BTA. Förskoleförvaltningen är positiv till arbetet med att minska produktionskostnader och ser att det är viktigt att ha ett bra och nära samarbete med stadsfastighetsförvaltningen för att kunna följa vad som är kostnadsdrivande i projekt. Stadsfastighetsförvaltningen och förskoleförvaltningen har styrgruppsmöte en gång per månad där projekt som till exempel nybyggnation och renoveringar följs upp. På så sätt har båda förvaltningarna samma underlag för att kunna ta beslut samt kunna samordna beslut som ska tas av respektive nämnd. För att medverka till att minska produktionskostnader har förskoleförvaltningen tagit fram förslag på planeringsområden som ska ge bättre planeringsförutsättningar i nutid, närtid och framtid, funktionsprogram som ska bidra till att bygga mer likvärdiga förskolor samt ska digitalisera processen för möbelinköp för att underlätta och effektivisera planeringen. Förskoleförvaltningen arbetar även med att skickliggöra sina beställare för att få bättre förståelse för vilka konsekvenser som beslut kan ha under projektets gång samt vilka följd effekter det får. Förvaltningen kommer årligen ta fram en analys av nybyggnadsprojekt, förstudier och reinvesteringar i befintliga lokaler för att se ifall det är möjligt att skjuta på eller pausa projekt.

Förvaltningen ser även en annan risk kopplat till lokalkostnadsutveckling i form av att det i staden fattas beslut som får ekonomiska konsekvenser. Ett exempel på detta är den plan

⁹ 13_SF240530.pdf (goteborg.se)

som stadsfastighetsnämnden antog i februari 2023 som handlar om att minska klimatavtrycket i enlighet med stadens klimatmål. Enligt en bedömning från stadsfastighetsförvaltningen kommer klimatomställningen de kommande 10 åren att innebära en merkostnad på cirka 7 procent för förskolenämnden.

Inhyrda lokaler i nybyggnadsprojekt

Förskoleförvaltningen ser en risk med att hyra in lokaler i nybyggnadsprojekt. Det gäller projekt där det inte endast är tillkommande platser som ska täcka behovet i och med bostadsbyggandet utan även expansion för att täcka underkapacitet i området. Förvaltningen har inte möjligheten att styra när förskolorna byggs då det kan bero på när bostäderna i projektet säljs och ifall ett visst antal bostäder behöver ha sålts innan projektet påbörjas. Det innebär att förvaltningen kan behöva hitta andra lösningar för att täcka behovet på kort eller lång sikt vilket troligtvis leder till ökade kostnader för förvaltningen. Det blir även svårt för förvaltningen att planera med platserna då tidplanen för färdigställandet av lokalerna är osäkert. I vissa fall kan det innebära att förvaltningen står med lokalerna innan behovet av förskoleplatser uppstår. En ytterligare risk med inhyrningar är att fastighetsägaren kan säga upp avtalet vilket innebär en osäkerhet för förvaltningen när det gäller planering av förskoleplatser på lång sikt. Ifall det sker en uppsägning i ett område med underkapacitet blir det svårt för förvaltningen att hantera detta. Det finns även risk för att inhyrda lokaler inte uppfyller förvaltningens inriktningsprinciper vid nybyggnation, såsom att bygga minst fyra avdelningar i en sammanhållen byggnad och att förskolor i första hand ska byggas med jämnt antal avdelningar. Det är också en risk att inhyrningar inte uppfyller stadens nyckeltal för inne- och uteyta, det gäller främst innerstaden då det finns begränsad yta att bygga på. En annan risk med inhyrningar i nybyggnation är att fastighetsägarna vill frångå marknadshyra och i stället sätta hyra utifrån produktionskostnader vilket leder till högre hyror för förvaltningen. Det kan också uppstå målkonflikter mellan verksamhetens behov och de boendes, exempelvis när gårdarna delas mellan varandra.

Bilaga 1. Planeringsområde

Bakgrund

Förvaltningen har sett att det finns behov av bättre planeringsförutsättningar för att kunna planera utifrån de tre perspektiven nutid, närtid och framtid samt för att kunna hantera under- och överkapacitet av förskoleplatser. Stadsledningskontoret har även lyft planeringsförutsättningar, behovet att ta fram avståndskriterier för att skapa en tydligare planering, som ett utvecklingsområde för förskoleförvaltningen i lokalförsörjningsplanen de senaste åren. Som ett led i detta har förskoleförvaltningen tagit beslut i sin verksamhetsplan om att ta fram planeringsområden i staden. Planeringsområdena ska ge bättre planeringsförutsättningar, dels för att kunna följa befolkningsprognosen samt minimera risken för under- och överkapacitet av förskoleplatser, dels för placering av förskolor så att lokalerna uppfyller myndighetskrav vad gäller exempelvis buller och luftkvalitet samt följa stadens nya riktlinjer gällande nyckeltal.

Förvaltningen har arbetat med två aktiviteter som är kopplade till den samlade riskbilden 2024 samt delmålet *en ändamålsenlig och resurseffektiv lokalförsörjning* som är kopplat till KF-målet *en välfärd som möter göteborgarnas behov*.

1. Definition av planeringsområden
2. Processen för arbete med planeringsområden

Planeringsområden i kombination med inriktningsprinciper för nybyggnation ska utgöra bättre förutsättningar för ändamålsenliga lokaler.

Avgränsning

Planeringsområden kommer att beröra planering av kommunala förskolor, både befintliga och framtida, inom Göteborgs Stad. Arbetet med att ta fram processen för implementering av planeringsområden kommer att påbörjas under hösten 2024 förutsatt att nämnden tar beslut om planeringsområden.

Uppdelning av planeringsområde

Förvaltningen har utgått ifrån stadens mellanområden i arbetet med att ta fram planeringsområden. I vissa fall har mellanområden slagit ihop eller delats upp i primärområden. När planeringsområden har tagits fram har ett flertal parametrar tagits i beaktande. Detta för att säkerställa att planeringsområdena som tas fram är möjliga att arbeta utefter.

De parametrar som tagits i beaktande för uppdelning av planeringsområden är:

- andelen barn som går i förskola i sitt eget boendemellanområde.
- placering av mellanområden, för att kunna slå ihop flera mellanområden till ett planeringsområde behöver de ligga intill varandra.
- eventuella fysiska barriärer som gör det svårt att ta sig inom mellanområdet.

- närhetsprincipen, i vissa områden behöver förskolan ligga nära hemmet för att öka barnens deltagande i förskoleverksamhet och det är i dessa områden som mellanområden har delas upp i primärområden.
- möjligheten att hantera under- och överkapacitet av förskoleplatser.
- planeringsförutsättningar för förskolelokaler såsom fysisk placering.

Fördelning av planeringsområden per stadsområde

Förvaltningen har tagit fram definition av planeringsområden enligt nedan.

Planeringsområdena håller sig inom respektive stadsområde och är framtagna enligt parametrarna ovan.

Nordost

- Östra Angered blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Gamlestaden-Utby slås inte ihop med ett annat mellanområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet, dock delas mellanområdet upp i två planeringsområden, *Gamlestaden* och *Utby*, då det underlättar planeringsförutsättningarna i mellanområdet.
- Norra Angered slås inte ihop med ett annat mellanområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet, dock delas mellanområdet upp i två planeringsområden, *Gårdsten* och *Lövgärdet*, då det finns en fysisk barriär mellan områdena där barnen inte rör sig mellan samt att närhetsprincipen behöver beaktas i området.
- Centrala Angered slås inte ihop med ett annat mellanområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet, dock delas mellanområdet upp i två planeringsområden, *Rannebergen* och *Angereds centrum*, då det finns en fysisk barriär mellan områdena där barnen inte rör sig mellan samt att närhetsprincipen behöver beaktas i området.
- Södra Angered slås inte ihop med ett annat mellanområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet, dock delas mellanområdet upp i två planeringsområden, *Hammarkullen* och *Hjällbo*, då det finns en fysisk barriär mellan områdena där barnen inte rör sig mellan samt att närhetsprincipen behöver beaktas i området.
- Bergsjön slås inte ihop med ett annat mellanområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet, dock delas mellanområdet upp i två planeringsområden, *Västra Bergsjön* och *Östra Bergsjön*, då det finns en fysisk barriär mellan områdena där barnen inte rör sig mellan samt att närhetsprincipen behöver beaktas i området.
- Kortedala blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.

Centrum

- Kålltorp-Torpa-Björkekärr blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Kallebäck-Skår-Kärralund blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Lunden-Härlanda-Överås och Olskroken-Redbergslid-Bagaregården slås ihop till ett planeringsområde för att underlätta planeringsförutsättningarna samt för att kunna hantera under- och överkapacitet. Barn är i nuläget placerade på förskolor över mellanområdesgränserna.
- Krokslätt-Johanneberg och Guldheden-Landala slås ihop till ett planeringsområde för att underlätta planeringsförutsättningarna samt för att kunna hantera under- och överkapacitet.
- Norra Centrum blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Kungsladugård-Sanna blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Majorna-Stigberget-Masthugget och Olivedal-Haga-Annedal-Änggården slås ihop till ett planeringsområde för att underlätta planeringsförutsättningarna samt för att kunna hantera under- och överkapacitet. Barn är i nuläget placerade på förskolor över mellanområdesgränserna.

Sydväst

- Södra Skärgården blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Billdal blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Askim-Hovås blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Älvsborg blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Stora Högsbo och Frölunda Torg-Tofta slås ihop till ett planeringsområde för att underlätta planeringsförutsättningarna samt för att kunna hantera under- och överkapacitet.
- Bratthammar-Näset-Önnered och Centrala Tynnered slås ihop till ett planeringsområde för att underlätta planeringsförutsättningarna samt för att kunna hantera under- och överkapacitet.

Hisingen

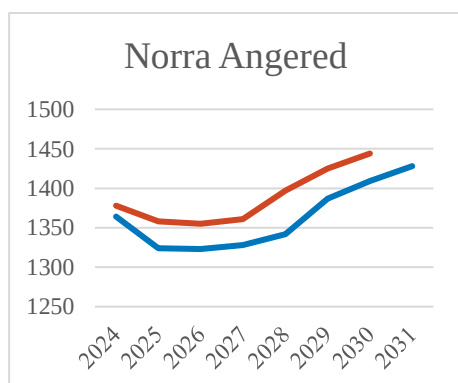
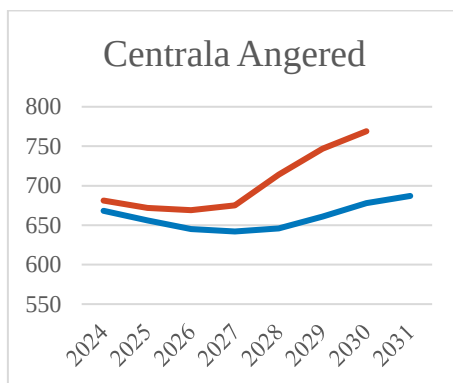
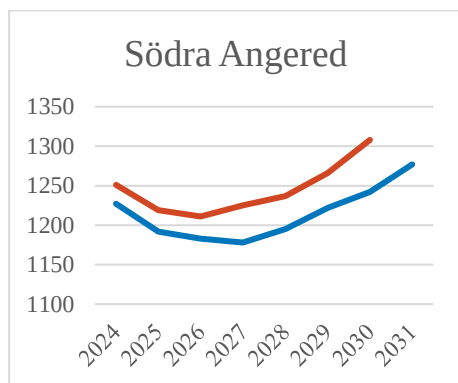
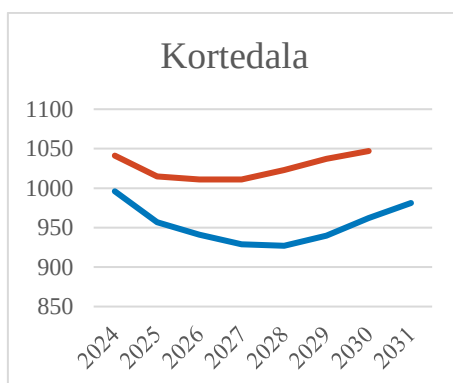
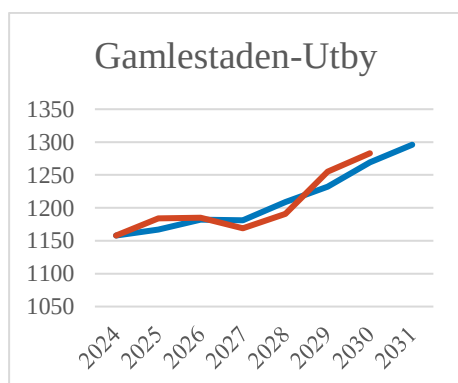
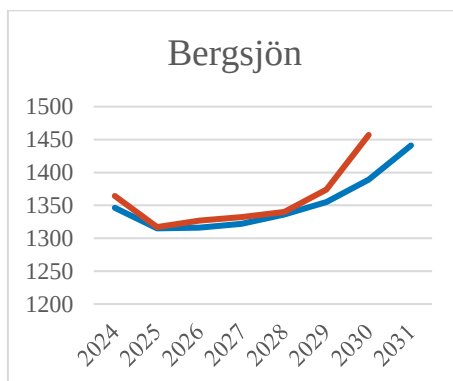
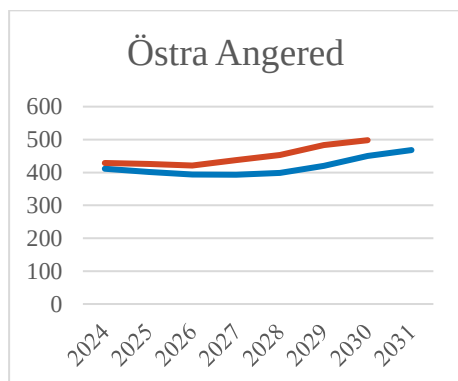
- Kärra-Rödbo blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Backa blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Tuve-Säve blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.

- Södra Torslanda blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Björlanda blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Östra Biskopsgården blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Västra Biskopsgården blir ett eget planeringsområde då majoriteten av barnen går i förskola i det egna boendemellanområdet.
- Norra Älvstranden och Kyrkbyn-Rambergssnaden slås ihop till ett planeringsområde för att underlätta planeringsförutsättningarna samt för att kunna hantera under- och överkapacitet.
- Kvillebäcken och Kärrdalen-Slättdamm: slås ihop till ett planeringsområde för att underlätta planeringsförutsättningarna samt för att kunna hantera under- och överkapacitet.

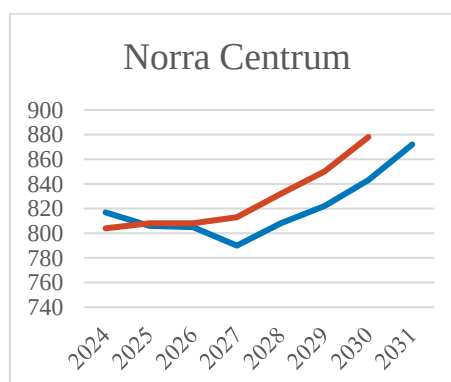
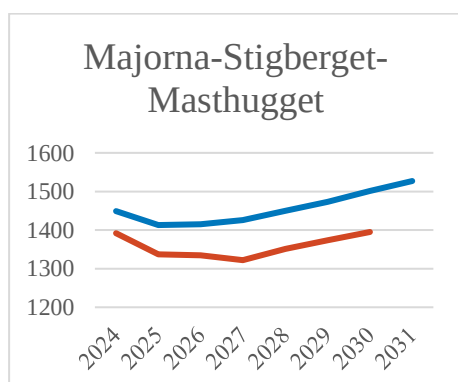
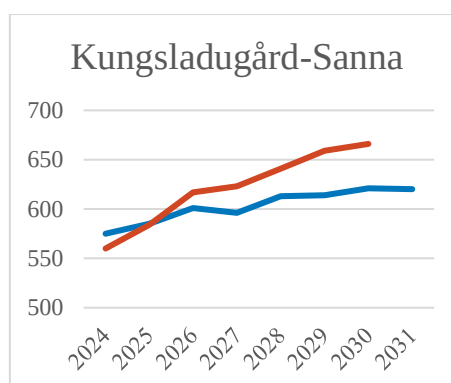
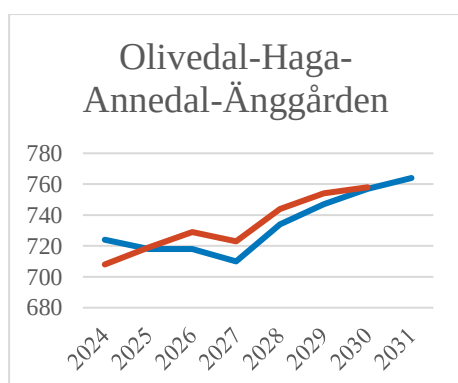
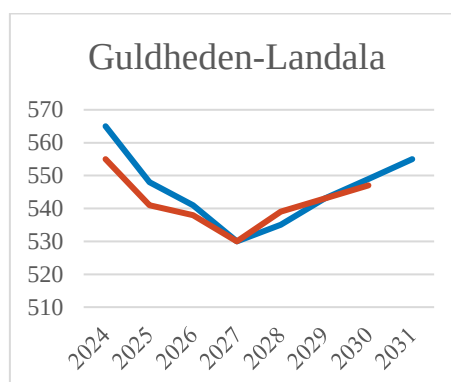
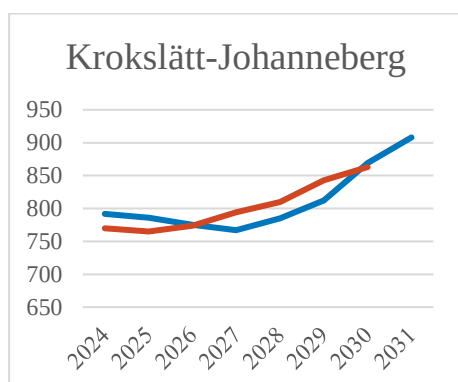
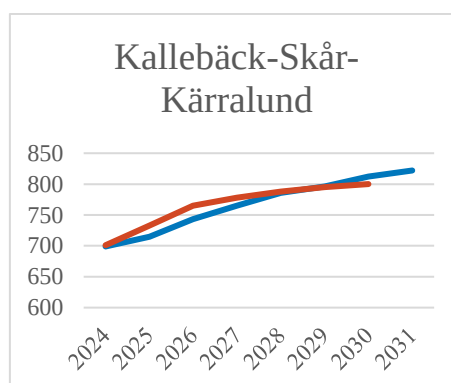
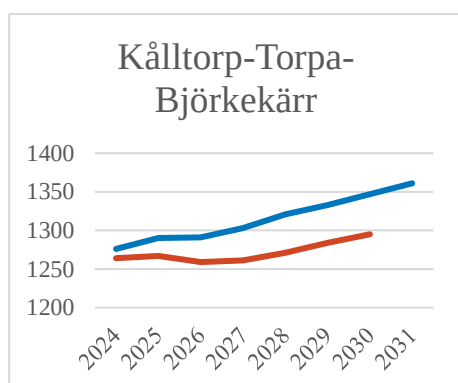
Bilaga 2. Befolkningsprognos per mellanområde

— 2024
— 2023

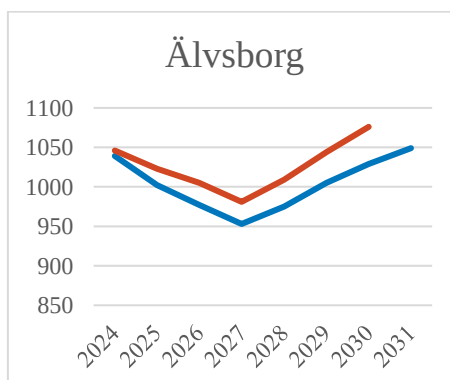
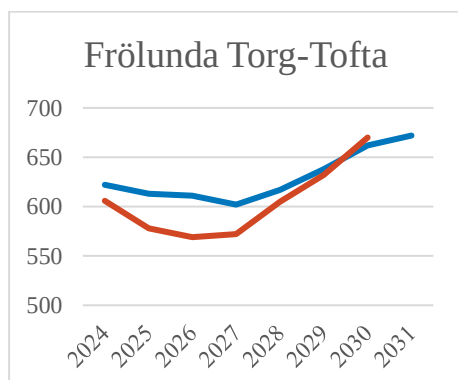
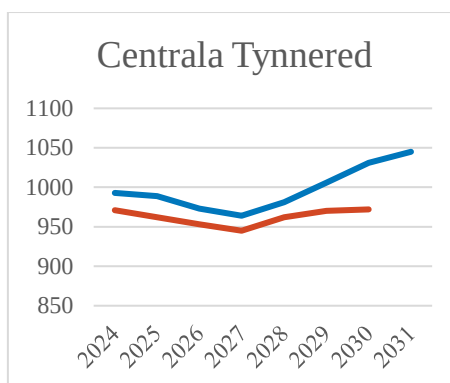
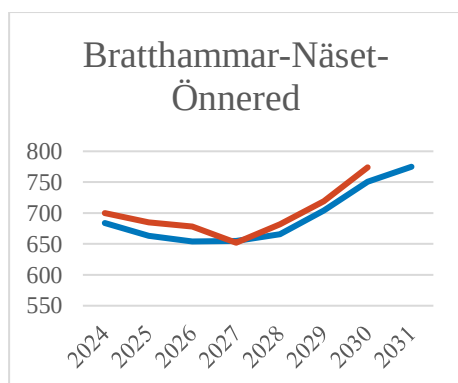
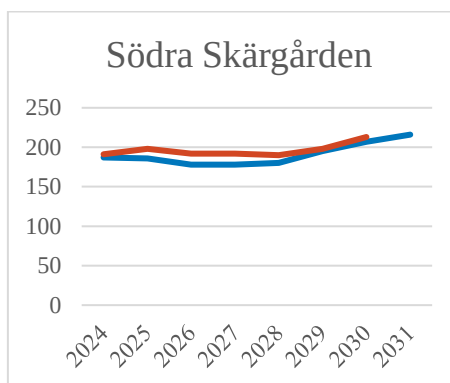
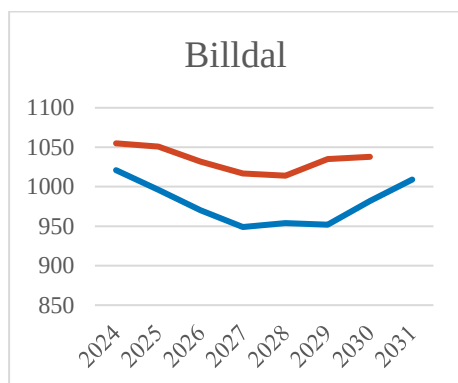
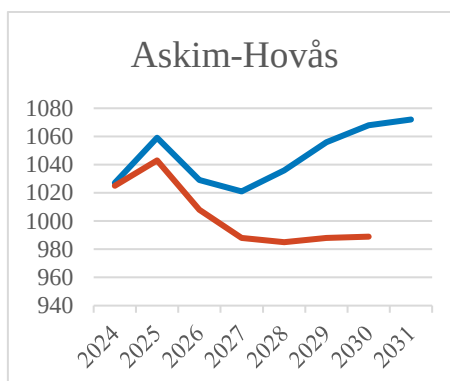
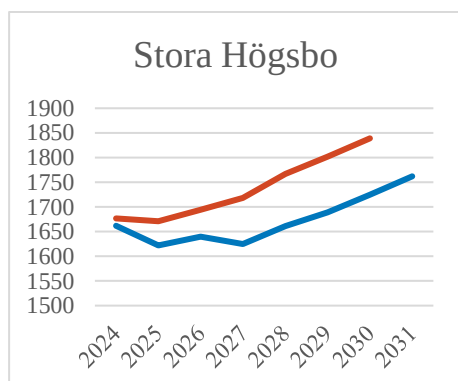
Nordost

Centrum

Sydväst

Hisingen

